

Nr 49

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till särskilda bokföringsregler i beskattningshänseende för vissa yrkesgrupper, m. m.; given Stockholms slott den 4 mars 1966.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) förordning om ändrad lydelse av 20 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623);
- 2) förordning om skyldighet för tandläkare att föra vissa räkenskaper som underlag för taxering;
- 3) förordning om skyldighet för pälsdjursuppfödare, kreaturshandlare m. fl. att föra vissa räkenskaper som underlag för taxering;
- 4) förordning om skyldighet för den som driver taxirörelse att föra vissa räkenskaper som underlag för taxering.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås på grundval av förslag som utarbetats inom riksskattenämnden särskilda bokföringsregler för taxeringsändamål för tandläkare, kreaturshandlare, pälsdjursuppfödare m. fl. och för dem som driver taxirörelse. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 september 1966. Därjämte föreslås ändring av 20 § taxeringsförordningen av innebörd, att skyldigheten att sörja för underlag för deklarations- och uppgiftsskyldigheten skall, liksom skyldigheten att bevara materialet, kvarstå under sex år.

Förslag
till
Förordning
om ändrad lydelse av 20 § taxeringsförordningen
den 23 november 1956 (nr 623)

Härigenom förordnas, att 20 § taxeringsförordningen den 23 november 1956¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

20 §.

Den som — — — — — kontroll därav.
Underlaget skall bevaras under
sex år efter utgången av det kalen-
derår underlaget avser.

Skyldighet att sörja för att under-
lag finnes och att bevara detta kvar-
står under sex år efter utgången av
det kalenderår underlaget avser.

Om skyldighet — — — — — särskilt stadgat.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Senaste lydelse av 20 § se 1961: 340.

Förslag
till
Förordning
om skyldighet för tandläkare att föra vissa räkenskaper
som underlag för taxering

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som driver tandläkarpraktik skall som underlag för taxering föra räkenskaper för rörelsen enligt denna förordning. För den som är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen den 31 maj 1929 (nr 117) gälla därvid förordningens bestämmelser utöver vad som föreskrives i bokföringslagen och, om rörelseidkaren är aktiebolag eller ekonomisk förening, i lagen den 14 september 1944 (nr 705) om aktiebolag eller i lagen den 1 juni 1951 (nr 308) om ekonomiska föreningar.

2 §.

Staten samt kommun eller landstingskommun äro icke skyldiga föra räkenskaper enligt denna förordning.

När beteckningar som användas i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) eller i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623) begagnas i denna förordning, ha de samma innebörd som i kommunalskattelagen och taxeringsförordningen, om annat icke anges eller framgår av sammanhanget.

3 §.

För rörelse som avses i denna förordning skola föras

1) patientkort eller patientbok med uppgift för varje patient om patientens nummer och om samtliga ekonomiska mellanhavanden med patienten med anledning av konsultation eller behandling,

2) förteckning i löpande följd över patienternas nummer med uppgift om patienternas namn och adress.

Införing i handling som anges i första stycket skall göras på varaktigt sätt. Radering får ej ske. Anteckning får ej göras oläslig genom överstrykning eller på annat sätt. Riktigheten av ändring i eller tillägg till införing skall vitsordas. Därvid skall dagen för åtgärden anges.

4 §.

På patientkort eller i patientbok skall efter varje behandlingsperiod anges den fordran som uppkommit på grund av konsultation eller behandling under perioden. Vidare skall där antecknas betalning som inflyter för konsultation eller behandling med uppgift om betalningsdag och erlagt belopp. Om likvid lämnas i form av vara eller tjänsteprestation skall detta anges. Som arvode skall därvid upptagas det belopp behandlingen skulle ha betingat om betalning erlagts kontant.

Vid anteckning i dagbok av patients betalning för konsultation eller behandling skall även patientens nummer anges.

5 §.

Riksskattenämnden får medge undantag från bestämmelserna i 3 eller 4 § för den, som driver tandläkarpraktik med mer än en anställd tandläkare, om han på grund av rörelsens omfattning har svårighet att följa bestämmelserna och tillämpar ett redovisningssystem som utgör tillfredsställande underlag för taxering. Mot beslut av riksskattenämnden i fråga om sådant medgivande får talan icke föras.

6 §.

Även den som icke är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen skall föra dagbok över inkomsterna och utgifterna i rörelsen samt över vad han satt in i eller tagit ut ur rörelsen, varor eller annat. Han skall vidare upprätta och i dagboken eller i bok, som är särskilt upplagd för ändamålet, införa och med sin underskrift bestyrka förteckning över samtliga tillgångar och skulder i rörelsen vid utgången av det senaste räkenskapsåret. Dagbok skall vara bunden och ha sidor eller uppslag numrerade i löpande följd. Detsamma gäller särskild bok för förteckning över tillgångar och skulder.

I dagboken skola inkomster och utgifter införas dagligen. Förteckningen över tillgångarna och skulderna i rörelsen skall vara upprättad inom tre och en halv månader efter räkenskapsårets utgång. Tillgångarna och skulderna skola specificeras, och för varje post skall värdet anges.

Blad får icke tagas bort ur dagbok eller särskild bok för förteckning över tillgångarna och skulderna i rörelsen. Införing i sådan räkenskapsbok skall göras på varaktigt sätt. Radering får ej ske. Ej heller får något av innehållet göras oläsligt genom överstrykning eller på annat sätt. Riktigheten av ändring i eller tillägg till införing skall vitsordas. Därvid skall dagen för åtgärden anges.

7 §.

Räkenskaper och anteckningar med tillhörande verifikationer, följesedlar från tandtekniker eller annan leverantör av produkter för rörelsen samt anteckningar om tidsbeställningar från patienter inbegripna, skola förvaras i ordnat skick under sex år efter utgången av det kalenderår då det räkenskapsår, som handlingarna avse, utgick. Om rörelseidkaren är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen, gälla dock den lagens bestämmelser om tid för förvaring av räkenskapshandlingar. Angående bestämmelser om tid för förvaring av journal över patienter gäller allmänna tandläkarinstruktionen den 6 december 1963 (nr 666).

8 §.

Bestämmelse i allmän lag om handelsböcker och om påföljd vid åsidosättande av skyldighet att föra sådana böcker skall icke tillämpas beträffande räkenskaper enligt denna förordning.

9 §.

Närmare föreskrifter för tillämpningen av denna förordning meddelas av Konungen.

Denna förordning träder i kraft den 1 september 1966.

Förslag

till

Förordning

om skyldighet för pälsdjursuppfödare, kreaturshandlare m. fl. att föra vissa räkenskaper som underlag för taxering

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som driver rörelse, vari ingår uppfödning av pälsdjur, skall som underlag för taxering föra räkenskaper för rörelsen enligt denna förordning.

Detsamma gäller den som driver rörelse, vari ingår köp och försäljning av

- 1) nötkreatur, hästar, svin, får, getter eller fjäderfä,
- 2) kött eller andra produkter av djur som anges vid 1) eller produkter från sådana djur,
- 3) andra jordbruksprodukter eller trädgårdsprodukter,
- 4) avverkningsrätter till skog, rundvirke, ved eller sågat och övrigt ej arbetat virke, eller

5) pälsdjur eller pälsskinn eller andra produkter av pälsdjur.

Förordningens bestämmelser gälla även den som driver rörelse vari ingår förmedling av försäljning av pälsdjur eller pälsskinn eller andra produkter av sådana djur genom auktioner eller genom verksamhet som kommissionär eller på annat sätt.

Bestämmelserna gälla icke den, som är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen den 31 maj 1929 (nr 117), om rörelseidkaren tillämpar ett redovisningssystem som innebär dels en sådan redovisning av köp, försäljningar och förmedling av försäljningar att därav framgå de uppgifter, som skola anges på notor och följesedlar enligt denna förordning, dels en betryggande förvaring av redovisningshandlingarna. För annan bokföringsskyldig gälla förordningens bestämmelser utöver vad som föreskrives i bokföringslagen och, om rörelseidkaren är aktiebolag eller ekonomisk förening, i lagen den 14 september 1944 (nr 705) om aktiebolag eller i lagen den 1 juni 1951 (nr 308) om ekonomiska föreningar.

2 §.

Staten samt kommun eller landstingskommun äro icke skyldiga föra räkenskaper enligt denna förordning.

När beteckningar som användas i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) eller i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623) begagnas i denna förordning, ha de samma innebörd som i kommunalskattelagen och taxeringsförordningen, om annat icke anges eller framgår av sammanhanget.

3 §.

Den som säljer vara som avses i 1 § andra stycket skall upprätta försäljningsnota, om försäljningen sker på annat sätt än över disk eller liknande inom detaljhandel. Försäljningsnota behöver icke upprättas om kontrakt angående försäljningen utväxlats mellan parterna och kontraktet innehåller de uppgifter som anges i 6 § andra stycket.

4 §.

Den som driver handel med vara som avses i 1 § andra stycket skall upprätta inköpsnota vid köp av sådan vara från inländsk uppfödare, producent av jordbruks- och trädgårdsprodukter eller idkare av skogsbruk. Vidare skall pälsdjursuppfödare upprätta inköpsnota vid köp av fisk, fisk- eller köttavfall eller annat foder till pälsdjur.

Inköpsnota behöver icke upprättas om säljaren lämnat försäljningsnota, faktura eller kvitto med de uppgifter som anges i 6 § andra stycket eller om kontrakt angående köpet utväxlats mellan parterna och kontraktet innehåller dessa uppgifter. Ej heller behöver inköpsnota upprättas vid köp av mjölk.

5 §.

Vid försäljning som avses i 1 § tredje stycket gäller följande.

Pälsdjursuppfödare eller skinnuppköpare, som lämnar skinn för försäljning på auktion eller för försäljning genom annans förmedling på annat sätt, skall i stället för försäljningsnota upprätta särskild förteckning över skinnen (följesedel).

Den som på auktion eller på annat sätt förmedlat försäljning av pälsdjur eller skinn av sådana djur skall upprätta såväl avräkningsnota som försäljningsnota.

6 §.

Inköps- eller försäljningsnota skall upprättas såväl för kontant- som för kreditaffärer. Sådan nota skall upprättas även när likvid lämnas i form av varor eller tjänsteprestationer.

På inköps- eller försäljningsnota skola anges säljarens eller köparens namn och fasta bostadsadress, datum för avtalet, myckenheten och arten av produkter, som köpet eller försäljningen avser, samt avtalad köpeskilling.

På följesedel skola anges säljarens och förmedlarens namn och fasta bostadsadresser, datum när följesedeln upprättas samt myckenheten och arten av de skinn som lämnas till försäljning.

7 §.

Inköps- eller försäljningsnota, avräkningsnota och följesedel skola av upprättaren överlämnas till den med vilken avtalet ingåtts respektive till förmedlaren.

En kopia av notan eller följesedeln skall behållas av upprättaren. Kopian skall utgöra ett i blockstam fastsittande blad. Samtliga exemplar av notor och följesedlar skola vara numrerade i löpande sifferföljd, varvid original och kopia skola ha samma nummer. Makulerade notor få icke tagas bort ur blockstammen.

I dagboken skall för varje köp och försäljning, då inköps-, försäljnings- eller avräkningsnota upprättats, anges notans nummer.

8 §.

Även den som icke är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen skall föra dagbok över inkomsterna och utgifterna i rörelsen samt över vad han satt in i eller tagit ut ur rörelsen, varor eller annat. Han skall vidare upprätta och i dagboken eller i bok, som är särskilt upplagd för ändamålet, införa och med sin underskrift bestyrka förteckning över samtliga tillgångar och skulder i rörelsen vid utgången av det senaste räkenskapsåret. Dagbok skall vara bunden och ha sidor eller uppslag numrerade i löpande följd. Detsamma gäller särskild bok för förteckning över tillgångar och skulder.

I dagboken skola affärshändelserna införas dagligen post för post. Affärshändelser av likartad beskaffenhet under samma dag få dock införas i en post, om de antecknats i särskild bilaga. Förteckningen över tillgångarna och skulderna i rörelsen skall vara upprättad inom tre och en halv månader efter räkenskapsårets utgång. Tillgångarna och skulderna skola specificeras och för varje post skall värdet anges.

Blad får icke tagas bort ur dagbok eller särskild bok för förteckning över tillgångarna och skulderna i rörelsen. Införing i sådan räkenskapsbok skall göras på varaktigt sätt. Radering får ej ske. Ej heller får något av innehållet göras oläsligt genom överstrykning eller på annat sätt. Riktigheten av ändring i eller tillägg till införing skall vitsordas. Därvid skall dagen för åtgärden anges.

9 §.

Räkenskaper och anteckningar, inköps-, försäljnings- och avräkningsnotor, följesedlar samt övriga verifikationer skola förvaras i ordnat skick under sex år efter utgången av det kalenderår då det räkenskapsår, som handlingarna avse, utgick. Om rörelseidkaren är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen, gälla dock den lagens bestämmelser om tid för förvaring av räkenskapshandlingar.

10 §.

Bestämmelse i allmän lag om handelsböcker och om påföljd vid åsidosättande av skyldighet att föra sådana böcker skall icke tillämpas beträffande räkenskaper enligt denna förordning.

11 §.

Närmare föreskrifter för tillämpningen av denna förordning meddelas av Konungen.

Denna förordning träder i kraft den 1 september 1966.

Förslag
till
Förordning
om skyldighet för den som driver taxirörelse att föra vissa räkenskaper
som underlag för taxering

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som driver yrkesmässig beställningstrafik med personbil för personbefordran (taxirörelse) skall som underlag för taxering föra räkenskaper för rörelsen enligt denna förordning. För den som är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen den 31 maj 1929 (nr 117) gälla därvid förordningens bestämmelser utöver vad som föreskrives i bokföringslagen och om rörelseidkaren är aktiebolag eller ekonomisk förening, i lagen den 14 september 1944 (nr 705) om aktiebolag eller i lagen den 1 juni 1951 (nr 308) om ekonomiska föreningar.

2 §.

Staten samt kommun eller landstingskommun äro icke skyldiga att föra räkenskaper enligt denna förordning.

När beteckningar som användas i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) eller i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623) begagnas i denna förordning, ha de samma innebörd som i kommunalskattelagen och taxeringsförordningen, om annat icke anges eller framgår av sammanhanget.

3 §.

Körrapport skall upprättas vid slutet av varje körpass. Körrapport får icke omfatta längre tid än tjugofyra timmar. Rapport skall ange bilens förrare och registreringsnummer, datum för rapportens upprättande, tidpunkt då körpasset började och slutade samt tid för och anledning till avbrott i körpasset.

Körrapport skall ange uppgifter om de i taxametern inbyggda olika räkneverkens ställningar avseende total väglängd, betald väglängd, antal tioöringar och antal körturer vid början och slutet av körpasset. Körrapporten skall vidare innehålla uppgift om under passet inkört belopp för sådana körningar för vilka priset beräknas enligt taxameter.

Har priset för körning beräknats på annat sätt än enligt taxameter skall körrapporten innehålla uppgift om tid för varje körnings början och slut, körningens art (linjetrafik eller beställd körning) och det för dessa körningar inkörda beloppet.

På körrapport skall vid varje månads utgång antecknas den totala väglängd som den med bilens hastighetsmätare kombinerade väglängdmätaren utvisar.

4 §.

Även den som icke är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen skall föra dagbok över inkomsterna och utgifterna i rörelsen samt över vad han satt in i eller tagit ut ur rörelsen. Han skall vidare upprätta och i dagboken eller i bok, som är särskilt upplagd för ändamålet, införa och med sin underskrift bestyrka förteckning över samtliga tillgångar och skulder i rörelsen vid utgången av det senaste räkenskapsåret. Dagbok skall vara bunden och ha sidor eller uppslag numrerade i löpande följd. Detsamma gäller särskild bok för förteckning över tillgångar och skulder.

I dagboken skola inkomster och utgifter införas dagligen. Förteckningen över tillgångarna och skulderna i rörelsen skall vara upprättad inom tre och en halv månader efter räkenskapsårets utgång. Tillgångarna och skulderna skola specificeras, och för varje post skall värdet anges.

Blad får icke tagas bort ur dagbok eller särskild bok för förteckning över tillgångarna och skulderna i rörelsen. Införing i sådan räkenskapsbok skall göras på varaktigt sätt. Radering får ej ske. Ej heller får något av innehållet göras oläsligt genom överstrykning eller på annat sätt. Riktigheten av ändring i eller tillägg till införing skall vitsordas. Därvid skall dagen för åtgärden anges.

5 §.

Räkenskaper och anteckningar, körrapporter samt övriga verifikationer, handlingar rörande köp och försäljning av rörelsen tillhöriga bilar inbegripna, skola förvaras i ordnat skick under sex år efter utgången av det kalenderår då det räkenskapsår, som handlingarna avse, utgick. Om rörelseidkaren är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen gälla dock den lagens bestämmelser om tid för förvaring av räkenskapshandlingar.

6 §.

Bestämmelse i allmän lag om handelsböcker och om påföljd vid åsidosättande av skyldighet att föra sådana böcker skall icke tillämpas beträffande räkenskaper enligt denna förordning.

7 §.

Närmare föreskrifter för tillämpningen av denna förordning meddelas av Konungen.

Denna förordning träder i kraft den 1 september 1966.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 4 mars
1966.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *särskilda bokföringsregler i beskattningshänseende för vissa skattskyldiga, m. m.* samt anför.

Inledning

Enligt 20 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623) (TF) är den, som är skyldig att avge deklaration eller annan uppgift till ledning för egen taxering eller uppgift till ledning för annans taxering, skyldig även att i skäligen omfattning genom räkenskaper, anteckningar eller på annat sätt sörja för att underlag finns för deklarations- och uppgiftsskyldighetens fullgörande och för kontroll därav. Underlaget skall bevaras under sex år efter utgången av det kalenderår underlaget avser. I 121 § första stycket TF stadgas att den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosatt skyldigheten att sörja för och bevara underlag och som därigenom omöjliggjort eller allvarligt försvårat fullgörande av deklarations- eller uppgiftsskyldigheten eller kontroll därav, döms till dagsböter. Föreligger vid uppsåtligt brott synnerligen försvårande omständigheter, må dömas till fängelse i högst sex månader.

Bestämmelserna i 20 § och 121 § första stycket TF erhöll nuvarande lydelse genom beslut av 1961 års riksdag (prop. 1961:100; BevU 50; rskr 317). I det betänkande som låg till grund för 1961 års ändringsförslag (SOU 1960:36) hade taxeringskontrollutredningen föreslagit att Kungl. Maj:t skulle erhålla befogenhet att i administrativ ordning meddela föreskrifter för särskilda yrkeskategorier om förande av räkenskaper för taxeringsändamål. Vid remissbehandlingen av nämnda betänkande vitsordades allmänt att behov förelåg av en dylik precisering av den allmänna regeln i 20 § TF om

skyldighet att sörja för underlag. Framförda erinringar avsåg formerna för utfärdandet av de tillänkta föreskrifterna samt frågan hur sådana föreskrifter skulle förhålla sig till bokföringslagen den 31 maj 1929 (nr 117) (BL).

I prop. 1961: 100 framhöll jag, att jag för egen del blivit övertygad om nödvändigheten av att för olika kategorier deklara- och uppgiftsskyldiga föreskriva mera preciserade bestämmelser om anteckningar m. m. Vad angick förhållandet till BL erinrade jag om att vid sidan av nämnda lag redan existerade en skyldighet att för taxeringsändamål ombesörja räkenskaper och annat underlag nämligen förordningen den 7 december 1951 (nr 793) om skyldighet för vissa idkare av jordbruk eller skogsbruk att föra räkenskaper såsom underlag för taxering. De av taxeringskontrollutredningen ifrågasatta nya bestämmelserna avsåg endast att närmare precisera skyldigheten att för taxeringsändamål ombesörja räkenskaper och annat underlag. De kunde därför utfärdas oberoende av BL. Självfallet borde tillses, att man inte för samma kategorier fick mot varandra stridande regler i BL och i föreskrifter av det här aktuella slaget. Jag framhöll även att det låg i sakens natur, att vissa sådana föreskrifter kunde bli obehövligen efter en framtida revision av BL.

I propositionen framhölls, att dylika föreskrifter borde, liksom den nuvarande förordningen om bokföringsskyldighet för vissa jordbrukare, antas av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt. Bestämmelserna i 20 § tredje stycket TF utformades med tanke bl. a. på framtida föreskrifter av här ifrågavarande slag. Där erinras om att det är särskilt stadgat om skyldighet att föra räkenskaper i vissa fall.

Beträffande de tillämnade nya bestämmelserna framhölls, att de inte borde omfatta andra kategorier än sådana i fråga om vilka ett mera påtagligt behov av utförligare anteckningar framträtt. Å andra sidan borde inte någon särskild yrkeskategori från början vara utesluten; även i fråga om jordbrukare borde dylika bestämmelser kunna ifrågakomma. Bestämmelserna borde emellertid inte omfatta sådana skattskyldiga på vilka BL eller jordbruksbokföringsförordningen är tillämplig. Givetvis borde tillses att de skattskyldiga, för vilka bestämmelserna blev gällande, inte betungades över hövan. Mera komplicerade regler för bokföringen borde sålunda inte ifrågakomma. Syftet med bestämmelserna borde i stället vara att föreskriva vissa räkenskaper eller anteckningar, som från taxeringsmässiga utgångspunkter framstod som ett minimum, exempelvis någon form av kassabok eller annan dagbok samt anteckningar rörande utbetalda löneförmåner. Därjämte kunde t. ex. ifrågakomma att närmare ange i vilken utsträckning verifikationer bör anskaffas och bevaras.

Bevillningsutskottet (1961:50) framhöll, att den omständigheten att BL blev föremål för översyn inte borde hindra att, om så befanns ändamålsenligt, särskilda föreskrifter om räkenskapers förande meddelades i

TF. Huruvida dessa föreskrifter senare borde inarbetas i BL var huvudsakligen en praktisk fråga till vilken ställning fick tas då utredningsarbetet slutförts.

Riksskattenämnden (kontrollbyrån) har utarbetat förslag till förordningar om skyldighet för vissa kategorier skattskyldiga att föra räkenskaper som underlag för taxeringen. De hittills utarbetade fyra förslagen avser tandläkare, kreaturshandlare m. fl., pälsdjursuppfödare m. fl. samt den som driver taxirörelse. Riksskattenämnden har vid utformningen av förslagen haft samråd med vederbörande organisationer.

De av riksskattenämnden utarbetade författningsförslagen torde få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilagor 1—4*.

Över förslagen har efter remiss *yttranden* avgetts av riksåklagarämbetet, hovrätten för Västra Sverige, kammarrätten, överståthållarämbetet, samtliga länsstyrelser, utredningen för översyn av bokföringslagen, allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden, Sveriges advokatsamfund, Föreningen Auktoriserade revisorer, Svenska revisorsamfundet, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO) samt Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund.

Därjämte har *yttranden* avgetts över förslaget om bokföringsregler för *tandläkare* av medicinalstyrelsen och Sveriges tandläkarförbund, över förslaget om bokföringsregler för *kreaturshandlare m. fl.* av Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk, Köttbranschens riksförbund och Sveriges trävaruhandlareföreningars centralförbund, över förslaget om bokföringsregler för *pälsdjursuppfödare m. fl.* av Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk, Svenska företagares riksförbund och Sveriges pälsdjursuppfödares riksförbund samt över förslaget om bokföringsregler för *taxirörelser* av Svenska droskbilägareförbundet, Motorbranschens riksförbund, Svenska omnibusägareförbundet, Svenska lokaltrafikföreningen och Svenska lasttrafikbilägareförbundet.

Sveriges industriförbund och Svenska arbetsgivareföreningen har åberopat *yttranden* av näringslivets skattedelegation, Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet Landsbygdens folk har hänfört sig till *yttranden* av lantbrukets skattedelegation.

Riksskattenämnden har för avsikt att utarbeta förslag till bokföringsregler i skattehänseende för ytterligare kategorier skattskyldiga allteftersom behov av dylika regler visar sig föreligga. De redan utarbetade förslagen, som i princip tillstyrkts av flertalet remissinstanser, bör nu underställas riksdagen. I samband härmed vill jag även uppta en fråga som rör preskriptionstiden när det gäller brott mot 20 § TF. Detta spörsmål har aktualiserats i en skrivelse från riksskattenämnden.

Riksskattenämndens förslag till bokföringsregler

Riksskattenämnden framhåller att förslagen är avsedda att utgöra en precisering av eljest enligt 20 § TF gällande skyldighet att genom räkenskaper eller på annat lämpligt sätt sörja för att underlag finns för deklARATIONSSKYLDIGHETENS fullgörande och för kontroll därav. De föreslagna bestämmelserna gäller både för icke bokföringsskyldiga och för bokföringsskyldiga näringsidkare. Nämnden har inte ansett det möjligt att särskilja dessa båda grupper med hänsyn till den blandning av desamma som förefinns inom de berörda yrkesgrupperna. De bokföringsskyldiga näringsidkarna torde för övrigt, framhåller nämnden, redan nu uppfylla ett flertal av de i förordningarna föreslagna bestämmelserna, varför förslagen för deras vidkommande inte torde medföra någon ny belastning av betydelse. För tandläkare torde bokföringsskyldighet enligt BL i allmänhet inte föreligga.

Det har, framhåller nämnden vidare, ifrågasatts, om man inte från bestämmelsernas tillämpningsområde — i likhet med vad som stadgats i den s. k. jordbruksbokföringsförordningen — kunde utesluta aktiebolag, ekonomiska föreningar och sambruksföreningar. Så har emellertid inte skett, enär det kunde riskeras att en näringsidkare i så fall ombildade sin enskilda firma till ett aktiebolag för att därigenom minska möjligheterna till nu föreslagen taxeringskontroll. Förslagen upptar därför inte undantag för någon företagsform.

Nämnden understryker att i författningsförslagen föreskrivits endast ett visst minimum av räkenskaper. Det ligger i sakens natur, framhåller nämnden, att flera böcker kan föras och bör föras, om näringsidkaren så anser lämpligt eller erforderligt. Om verksamheten är eller blir av större omfattning, kan det visa sig svårt att få reda i räkenskaperna, om den skattskyldige endast för det minimum av räkenskaper som föreslagits. I författningsförslagen rörande kreaturshandlare, pälsdjursuppfödare och taxirörelser har särskilt utsagts att näringsidkaren i sådana fall bör föra även andra böcker än kassabok. Någon ovillkorlig skyldighet härtill, som kan medföra straffansvar, om den inte fullföljs, har nämnden dock inte föreslagit. Detta beror framför allt på att det ofta kan vara svårt att precisera vilka böcker, som i sådana fall bör föras utöver kassabok.

Till de olika författningsförslagen lämnar riksskattenämnden vissa kommentarer.

Bokföringsregler för tandläkare

Riksskattenämnden erinrar om att taxeringskontrollutredningen i sitt betänkande som exempel på yrkesgrupper, som är aktuella i förevarande sammanhang, nämnt bl. a. tandläkare. Riksskattenämndens kontrollbyrå har vid

besök hos vissa länsstyrelser samt vid av byrån utförda taxeringsrevisioner och undersökningar beträffande ett antal tandläkare funnit, att det förelegat vissa svårigheter att kontrollera de av privatpraktiserande tandläkare deklarerade bruttointkomsterna. I av sådana tandläkare avgivna självdeklarationer har ofta upptagits anmärkningsvärt låga nettointäkter av tandläkarpraktiken. De föreslagna bestämmelserna bör enligt nämnden ge taxeringsmyndigheterna betydligt ökade möjligheter till kontroll av underlaget för de av tandläkarna avgivna deklARATIONERNA, utan att tandläkarna därför belastas med alltför betungande redovisningsarbete.

Nämnden har vid utarbetandet av förslaget haft samråd med medicinalstyrelsens tandvårdsbyrå samt med representanter för Sveriges tandläkarförbund.

Beträffande de olika bestämmelserna i sitt förslag (bilaga 1) lämnar riksskattenämnden följande kommentar.

1 §.

De föreslagna bestämmelserna omfattar endast sådana tandläkare, som innehar tandläkarpraktik, alltså inte tandläkare, som är anställda hos den som driver praktik, inom folktandvården eller på annat sätt.

Har innehavaren av praktiken (t. ex. tandläkarens dödsbo) upplåtit driften därav i dess helhet till annan tandläkare under sådana förhållanden, att den sistnämndes inkomst därav är att hänföra till inkomst av rörelse, bör bokföringsskyldighet föreligga för den, som bedriver praktiken, men däremot inte för upplåtaren. En annan sak är, att även den ersättning som tillkommer upplåtaren med anledning av upplåtelsen skall redovisas som intäkt av rörelse enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) (KL).

Om tandläkarpraktik i något fall bedrivs i aktiebolagsform, föreligger enligt 1 § BL bokföringsplikt för verksamheten. De föreslagna bestämmelserna avses skola omfatta även sådan verksamhet.

Någon särskild definition av uttrycket tandläkarpraktik synes inte behöva intas i författningen.

2 §.

Förandet av de i denna paragraf angivna räkenskaperna bör inte innebära något avsevärt merarbete för tandläkarna, då dessa redan nu torde föra flertalet av desamma.

Det väsentliga med de i denna paragraf föreslagna bestämmelserna är att man föreskriver skyldighet för de privatpraktiserande tandläkarna att föra böcker eller anteckningar vilka flertalet tandläkare redan nu torde föra. Genom denna skyldighet och den i 8 § föreslagna skyldigheten att bevara räkenskaperna under sex år efter utgången av det kalenderår handlingarna avser, får taxeringsmyndigheterna betydligt ökade möjligheter att kontrollera tandläkarnas deklARATIONER.

a) Beträffande bokföring av inkomster har, framhåller riksskattenämnden, Sveriges tandläkarförbund lämnat medlemmarna följande skriftliga rekommendation:

»*Inkomsterna bör omedelbart efter det de uppburits post för post antecknas i inkomstdagboken (eller annan därmed jämförlig kassakladd) på så sätt, att de kan identifieras, dvs. med angivande av patientens namn (eller ev. initialer) eller med ett patientnummer om nummerregister upplagts över patienterna. Under dagen med postanvisning eller över post- eller bankgiro inbetalda arvoden kan dock sammanslås till en summa, under förutsättning att talongerna och girobeskeden bevaras såsom inkomstverifikationer, numrerade i löpande följd. Anteckningarna bör göras med bläck (kulspeppenna) eller med anilinpenna. Eventuella ändringar bör göras så att vad som ursprungligen stått fortfarande är läsligt; ändringarna bör dateras och signeras. Inkomsterna i inkomstdagboken (kassakladden) summeras lämpligen per vecka eller månad och summorna införas i kassaboken. Även om inkomstdagbok eller annan därmed jämförlig kassakladd ej användes, utan inkomsterna antecknas direkt i kassaboken, gäller vad ovan sagts angående hur de bör bokföras och göras identifierbara.*

Inkomstdagbok eller annan kassakladd, där primärnoteringarna angående influtna patientavgifter gjorts, hör givetvis till de räkenskapshandlingar, som man enligt taxeringsförordningen är skyldig att spara för kontroll — detta även om primärnoteringarna gjorts på lösa lappar, i vilket fall även dessa måste bevaras. *Mot systemet »lösa lappar» för de primära inkomstnoteringarna riktas emellertid här en bestämd varning. Vid en eventuell taxeringsrevision har den, som tillämpar det systemet, från början en svag ställning.*

Enligt allmänna tandläkarinstruktionen är varje tandläkare, vare sig han utövar enskild praktik eller är anställd, skyldig att rörande varje patient föra en journal, i vilken bl. a. meddelad behandling skall redovisas. De flesta av dessa journaler (patientkort) har även plats för anteckning av debiterade och influtna arvoden. När (och om) anteckning om influtna arvoden göres på patientkortet, är det av vikt att även *datum för inbetalningen antecknas*, så att korrespondens i detta hänseende råder mellan patientkort och inkomstdagbok; i de fall, där de ekonomiska mellanhavandena med patienterna icke antecknas på patientkorten utan på särskilda ekonomikort, måste överensstämmelse mellan dessa och inkomstdagboken föreligga.

Bristande överensstämmelse försvårar en eventuell taxeringsrevision, varigenom tandläkaren kan få stora svårigheter att visa, att av en taxeringsrevisor eventuellt ej återfunna poster verkligen finnes med bland de redovisade inkomsterna.»

b) Tidsbeställningsboken är av betydelse för beräkning av sannolikt antal arbetstimmar per år. Tandläkarna torde för eget behov alltid göra något slag av noteringar om tidsbeställning. Det bör inte innebära något nämnvärt merarbete att göra dessa noteringar med varaktig skrift i en bunden bok, som kan bevaras.

c) Riksskattenämnden erinrar om att enligt 4 § punkt 2 av då gällande tandläkarinstruktion (SFS 1951:234) tandläkare skall beträffande varje patient föra anteckningar om namn, behandlingens art och tiden därför. Det

torde redan nu vara vanligt att de s. k. patientkorten förses med uppgifter även om ekonomiska mellanhavanden. Inte heller i detta avseende bör därför de föreslagna bestämmelserna i regel medföra något nämnvärt merarbete för tandläkarna.

d) För att förenkla de föreskrivna anteckningarna om namn på patientkorten brukar ibland ofullständiga namn eller enbart initialer utskrivras. För att kunna identifiera vilka patienter som avses fordras en förteckning av det slag som anges i denna punkt.

e) Upprättandet av den i denna punkt föreskrivna förteckningen över tillgångar och skulder torde inte heller kunna betraktas såsom någon mera betungande skyldighet. Det åligger tandläkarna liksom andra skattskyldiga att i den allmänna självdeklarationen redovisa sina tillgångar och skulder även om skulderna skulle överstiga tillgångarna. För att kunna fullgöra denna skyldighet måste någon form av förmögenhetssammanställning upprättas.

3 §.

Förslaget upptar vissa av de bestämmelser som återfinns i 5 § BL.

4 §.

I denna paragraf har sammanförts vissa bestämmelser från 5 och 6 §§ BL. Då de ekonomiska noteringarna på patientkorten eller liknande handling i regel torde utgöra grundnoteringar, bör det finnas en specifikation som möjliggör identifikation av de i kassaboken införda noteringarna angående influtna inkomster i verksamheten. Av denna anledning har föreslagits, att patientkorten skall vara numrerade och att numren skall anges i kassaboken.

6 §.

Jämför kommentaren till 2 § c). Det i förevarande paragraf använda uttrycket behandlingsperiod återfinns bl. a. i kungörelsen om ändring i taxan den 28 maj 1959 (nr 245) för beräkning av ersättning för läkarvård och tandläkarvård enligt lagen om allmän sjukförsäkring (SFS 1962: 515). Med behandlingsperiod förstås i nu förevarande sammanhang tiden fr. o. m. den första undersökningen t. o. m. avslutandet av behandlingen.

7 §.

Överensstämmer i huvudsak med 7 § BL.

8 §.

Vid taxeringsrevisioner hos tandläkare har det ofta visat sig, att tandläkarna inte bevarat tidsbeställningsbok, patientkort eller annat räkenskapsmaterial, som varit betydelsefullt från kontrollsynpunkt. Det är därför angeläget, att det i den föreslagna författningen direkt utsägs, att tandläkarna

— i överensstämmelse med vad som fr. o. m. den 1 juli 1961 gäller för samtliga skattskyldiga — är pliktiga att bevara sina räkenskaper under så lång tid, som kan bli aktuell för taxeringskontroll.

9 §.

Denna paragraf har utformats med ledning av bestämmelserna i 121 § första stycket TF. Med avvikelse från vad där stadgats föreslås emellertid, att villkoret för utdömmande av fängelsestraff vid uppsåtligt brott skall vara, att »försvärande» omständigheter förelegat — alltså icke »synnerligen försvärande» omständigheter. Anledningen härtill är, att en dylik skärpning anses i och för sig önskvärd och att förutsättningar för skärpningen torde föreligga därigenom att bestämmelserna i den föreslagna förordningen är mera specificerade — och således lättare att efterkomma för den lojale — än de i fråga om det materiella innehållet ganska obestämda föreskrifterna i 20 § TF.

Övergångsbestämmelserna

Enligt anvisningarna till 41 § punkt 1 första stycket KL skall inkomst av rörelse beräknas enligt bokföringsmässiga grunder, varvid hänsyn skall tas till in- och utgående lager, fordringar och skulder. Inkomst av tandläkarpraktik är att hänföra till inkomst av rörelse och följaktligen gäller dessa bestämmelser även för privatpraktiserande tandläkare, vilket för övrigt framgår av förefintligt rättsfall (RÅ 1949 ref. 42). Ett flertal tandläkare torde emellertid inte ha redovisat inkomst av tandläkarpraktik enligt bokföringsmässiga grunder, utan i stället tillämpat kontantprincipen och sålunda inte tagit hänsyn till in- och utgående varulager, patientfordringar och varuskulder. Riksskattenämnden tillägger.

I den föreslagna förordningen har emellertid föreslagits [2 § c) och 6 §] att privatpraktiserande tandläkare skall på patientkortet anteckna patientfordringarna redan då de uppkommer. Denna regel har föreskrivits för att underlätta redovisningen av fordringarna vid beskattningsårets utgång. Den föreslagna förordningen förutsätter således att samtliga tandläkare, som deklarerar inkomst av privatpraktik såsom inkomst av rörelse, skall redovisa densamma enligt KL:s bestämmelser och följaktligen balansera angivna poster.

De problem som uppkommer i samband med en övergång och som har uppmärksamats vid företagna undersökningar av tandläkare i Örebro stad, synes böra få sin lösning på en gång i samband med ikraftträdandet av den nu föreslagna förordningen. Fr. o. m. 1965 års taxering skulle man i så fall få en fullt riktig redovisning för samtliga privatpraktiserande tandläkare. Härvid bör observeras att även sådana tandläkare, som tidigare deklarerat enligt kontantprincipen, bör för det första år, då bokföringsmässig redovisning tillämpas, tillgodoräknas avdrag för ingående lager och patientfordringar samt påföras ingående varuskulder.

Bokföringsregler för kreaturshandlare m. fl.

Riksskattenämnden erinrar om att taxeringskontrollutredningen i sitt betänkande som första exempel på yrkesgrupper, som är aktuella i förevarande sammanhang, nämnt kreaturshandlare. Dessa saknar enligt uppgift ofta anteckningar, vilket försvårat taxeringskontrollen både beträffande deras egna och andra skattskyldigas taxeringar. Riksskattenämnden har vid besök hos vissa länsstyrelser erfarit, att underdeklarationer relativt ofta förekommit hos kreaturshandlare, vilket många gånger lett till höjningar av taxeringarna och åtal för brott mot skattestrafflagen.

Förutom kreaturshandlare omfattar förslaget vissa yrkesgrupper, som kan anses stå dem nära. Såsom kreaturshandlare närstående yrkesgrupper har upptagits näringsidkare, som köper och säljer kött eller andra produkter av husdjur eller från dem erhållna produkter, andra jordbruksprodukter eller trädgårdsprodukter samt avverkningsrätter, ved eller virke.

Vid förslagets utarbetande har riksskattenämnden samrått med Köttbranschens riksförbund, lantbrukets skattedelegation, Riksförbundet Landsbygdens folk, Smågrishandlarnas riksförbund, Svenska sågverksföreningars riksförbund, Sveriges foderämnesh- och spannmålsimportörers förening, Sveriges grossistförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges trävaruhandlareföreningars centralförbund samt Träindustriens branschorganisation.

Beträffande de olika bestämmelserna i sitt förslag (bilaga 2) lämnar riksskattenämnden följande kommentar.

1 §.

Denna paragraf behandlar först frågan om avgränsning av yrkeskategorierna. I förordningen har upptagits de yrkesgrupper, som avses i 1 och 2 §§ kungörelsen den 9 december 1955 (nr 671) om skyldighet i vissa fall att avlämna kontrolluppgifter för inkomsttaxeringen. Eftersom lantbrukarna inte avsetts skola omfattas av det nu framlagda förslaget, har verksamhet genom uppfödning och i samband därmed försäljning av husdjur inte medtagits. Sådana trädgårdsmästare, som endast producerar och i samband därmed försäljer trädgårdsprodukter omfattas inte heller av förslaget. Förslaget omfattar således endast det andra ledet i produktionskedjan, dvs. den som inköper och försäljer produkter av ifrågavarande slag.

Med uttrycket »produkter av sådana djur» avses exempelvis hudar. Under uttrycket från husdjur »erhållna produkter» avses skola inbegripas t. ex. ägg.

Försäljning av mjölk har undantagits, när sådan försäljning nästan uteslutande torde ske till mejerier anslutna till jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse. Kontrolluppgifter till ledning för lantbrukarnas taxering

torde härvid alltid tillställas taxeringsmyndigheten enligt kungörelsen den 9 december 1955, nr 671. Anledning torde därför inte föreligga att ålägga mejerierna att upprätta inköps- och försäljningsnotor.

2 §.

Denna paragraf har utformats med ledning av motsvarande bestämmelser i 4 § BL. Den föreslagna paragrafens andra stycke innehåller ett minimikrav beträffande erforderliga räkenskaper.

3 §.

Förslaget upptar vissa av de bestämmelser som återfinns i 5 § BL.

4 och 5 §§.

För att här ifrågavarande näringsidkare skall kunna lämna föreskrivna kontrolluppgifter enligt 37 § 1 mom. punkterna 5 och 6 samt 39 § 1 mom. punkt 7 TF och enligt nyssnämnda kungörelse den 9 december 1955, nr 671, fordras noteringar om namn och fullständig postadress på säljarna och vad beträffar bestämmelserna i 39 § 1 mom. punkt 7 TF även på köparna. Näringsidkaren bör givetvis även kunna styrka sitt inköp medelst kvitto från säljaren. På det exemplar av inköpsnotan, som enligt förslaget skall behållas av näringsidkaren, torde, om så befinns lämpligt, säljaren kunna teckna sin kvittens. På detta exemplar av notan torde särskilt tryck härför med plats för namnteckning kunna anbringas.

Uppgifterna på de föreslagna försäljningsnotorna om namn och fullständig postadress på köparna fordras framför allt för näringsidkarens egen inkomstredovisning. Vad beträffar kreaturshandlare torde större delen av dessas försäljning ske till slakterier. I dessa fall torde den föreslagna anteckningsskyldigheten bli ganska lätt att fullgöra.

Det förekommer i åtskilliga fall, t. ex. vid inköp av avverkningsrätter och vid kreatursköp, som verkställs av jordbrukets ekonomiska föreningar, att på den nota, som upprättas vid överenskommelsen om köpet, anges endast den köpta kvantiteten. Köpeskillingen anges först då faktureringen sker. En dylik »ofullständig» nota är inte att anse som sådan inköpsnota, varom sägs i förordningen. Detta innebär med andra ord, att köparen vid faktureringen skall upprätta nota, som upptar de i förordningen föreskrivna uppgifterna. Det blir således genom denna nota som faktureringen sker.

I fråga om företag, vars verksamhet är av sådan natur att vid köp eller försäljning skriftligt kontrakt utväxlas med den andre kontrahenten, bör inte fordras att särskild inköps- resp. försäljningsnota upprättas; detta under förutsättning att kontrakten upptar de uppgifter, som skall lämnas på notorna. För dylika fall fungerar kontrakten som notor. Vad i förordningen stadgas angående notor, t. ex. angående numrering, bör äga motsvarande tillämpning med avseende på dylika kontrakt. Kravet på blockstam kan dock inte upprätthållas för dylika fall.

Inom många företag — bl. a. inom jordbrukets ekonomiska föreningar — sker numera övergång helt eller delvis till maskinbokföring, varvid även datamaskiner används. Denna maskinbokföring medger enligt vad riksskattenämnden inhämtat i regel inte att anteckning samtidigt görs på en nota fastsittande i en blockstam. Det i 5 § angivna kravet, att inköps- resp. försäljningsnotor skall förvaras i löpande sifferföljd i en blockstam, har därför för dessa fall ansetts böra modifieras. Bestämmelserna har även ansetts böra modifieras i de fall där eljest fullgod verifiering förekommer.

6—8 §§.

Förslaget överensstämmer i huvudsak med motsvarande bestämmelser i 5—7 §§ BL.

9 §.

I denna paragraf har sammanförts stadganden liknande dem, som återfinns i 12 och 13 §§ BL.

Bokföringsregler för pälsdjursuppfödare m. fl.

Riksskattenämnden framhåller att det vid kontroll av pälsdjursuppfödare ofta förekommit underdeklarationer, vilket i ett flertal fall lett till höjningar av taxeringarna samt åtal och dom för brott mot skattestrafflagen. Förutom pälsdjursuppfödare omfattar förslaget vissa yrkesgrupper som kan anses stå dem nära. Nämnden har vid förslagets utarbetande haft samråd med Sveriges pälsdjursuppfödares riksförbund.

Beträffande de olika bestämmelserna i sitt förslag (bilaga 3) lämnar riksskattenämnden följande kommentar.

1 §.

I denna paragraf anges vilka yrkeskategorier som avses skola omfattas av förordningen. Som en gemensam förutsättning gäller därvid att företaget driver verksamhet på sådant sätt, att inkomsten enligt kommunal-skattelagens bestämmelser utgör inkomst av rörelse. Är detta icke fallet omfattas således verksamheten inte av denna förordning. I paragrafens tre stycken har angetts de olika slag av verksamheter som ansetts skola omfattas av den föreslagna förordningen nämligen:

- a) verksamhet såsom pälsdjursuppfödare
- b) verksamhet såsom skinnuppköpare
- c) verksamhet, i vilken ingår förmedling av köp och försäljningar av pälsdjur, skinn m. m.

Under grupp b) inbegrips pälsvarugrossister och körsnärer, de senare dock endast om de köper och säljer lösa skinn. Körsnärens vanliga verksamhet bestående i inköp av lösa skinn för uppsyning och sedan försäljning av färdigsydda pälsvaror medför inte att han kommer att omfattas av för-

ordningens bestämmelser. Till grupp b) hänförs även person som köper och säljer pälsdjur eller angivna olika produkter av sådana djur. Till grupp c) hänförs slutligen auktionsföretag, kommissionärer och agenter.

Ordet pälsdjur har inte definierats i lagtexten. Härmed avses emellertid djur, som uppföds eller är föremål för jakt huvudsakligen i avsikt att utnyttja skinnet av djuret, t. ex. mink, chinchilla, farmräv, rödräv, hermelin, ekorre och utter. Andra djur såsom får, som i regel uppföds huvudsakligen för utnyttjande av köttet och ullen, torde i vissa delar av landet även uppfödas för utnyttjande av skinnet. Då de nu föreslagna bestämmelserna enligt 1 § avser enbart rörelseidkare, kommer uppfödare av djur av sistnämnda slag inte att omfattas av denna förordning, där uppfödningen är av så liten omfattning att den ur taxeringssynpunkt är att hänföra till inkomst av jordbruksfastighet.

2 §.

Denna paragraf har utformats med ledning av motsvarande bestämmelser i 4 § BL. Den föreslagna paragrafens andra stycke innehåller ett minimikrav beträffande erforderliga räkenskaper. Sålunda krävs endast kassabok, dvs. bok för kontanta in- och utbetalningar, och ej dagbok i bokföringslagens bemärkelse. Orsaken härtill är att förslaget avses omfatta även mycket små rörelser, varför minimikravet ansetts böra avse endast den enklaste formen av bokföring. Givet är att dagbok, olika utformad allt efter arten av i företaget använt bokföringssystem, ersätter här angiven kassabok.

3 §.

Förslaget upptar vissa av de bestämmelser som återfinns i 5 § BL.

4—7 §§.

Det i 4 § föreskrivna förfarandet, nämligen att pälsdjursuppfödare skall upprätta försäljningsnota vid försäljning av pälsdjur eller produkter av sådana djur, överensstämmer inte med nu inom branschen tillämpat förfaringssätt. De i förordningen angivna skyldigheterna har emellertid ansetts böra åläggas pälsdjursuppfödarna *dels* med hänsyn till att försäljningar förekommer även till sådana svenska och utländska personer och företag, som inte är skattskyldiga för inkomst av rörelse här i riket och som ej heller enligt bestämmelserna i 39 § 1 mom. punkt 7 TF är uppgiftsskyldiga, *dels* med hänsyn till av riksskattenämndens kontrollbyrå gjorda erfarenheter i samband med företagen taxeringskontroll inom branschen. Enligt vad riksskattenämnden erfarit sker emellertid största delen av handeln med skinn genom auktionsföretag. Dessa företag torde redan nu upprätta de i förordningen föreskrivna notorna.

För att här ifrågavarande näringsidkare skall kunna lämna föreskrivna kontrolluppgifter enligt 39 § 1 mom. punkt 7 TF fordras noteringar om namn

och fullständig postadress på säljarna och köparna. Näringsidkaren bör givetvis även kunna styrka sitt inköp medelst kvitto från säljaren. På det exemplar av inköpsnotan, som enligt förslaget skall behållas av pälsdjursuppfödaren, torde, om så befinner lämpligt, säljaren kunna teckna sin kvittens. På detta exemplar av notan torde särskilt tryck härför med plats för namnteckning kunna anbringas.

Uppgifterna på de föreslagna försäljningsnotorna och avräkningsnotorna om namn och fullständig postadress på köparna resp. säljarna fordras framför allt för pälsdjursuppfödarnas inkomstredovisning.

8—10 §§.

Förslaget överensstämmer i huvudsak med motsvarande bestämmelser i 5—7 §§ BL.

11 §.

I denna paragraf har sammanförts stadganden liknande dem, som återfinns i 12 och 13 §§ BL.

Bokföringsregler för taxirörelse

Riksskattenämnden framhåller att det vid kontroll av denna bransch visat sig att underdeklarationer ofta förekommit. Nämnden har vid förslagets utarbetande haft överläggningar med representanter för Svenska droskbilägarförbundet.

Beträffande de olika bestämmelserna i sitt förslag (bilaga 4) lämnar riksskattenämnden följande kommentar.

1 §.

Denna paragraf behandlar först frågan om avgränsning av yrkeskategorien. Med personbil avses här, i enlighet med definitionen i 1 § 3 mom. vägtrafikförordningen, sådan bil, som är byggd huvudsakligen för befordran av personer dock, utöver föraren, högst åtta personer (passagerare). S. k. Volkswagenbuss, som ofta används i sådan taxirörelse som utför skolskjutsar, torde i regel registreras som personbil.

Därest taxirörelse bedrivs i sådan form att bokföringsplikt för verksamheten föreligger enligt BL avses de nu föreslagna bestämmelserna skola omfatta även sådan verksamhet.

2 §.

Denna paragraf har utformats med ledning av motsvarande bestämmelser i 4 § BL. Den föreslagna paragrafens andra stycke innehåller ett minimikrav beträffande erforderliga räkenskaper (jfr uttalanden under 2 § föregående förordning). Där taxirörelse bedrivs i kombination med t. ex. drivmedelsförsäljning eller bilreparationsverkstad, kan givetvis samma kassa-

eller dagbok användas för samtliga rörelsegrenar, under förutsättning att skilda noteringar sker av inkomster och utgifter för de olika grenarna.

3 §.

Förslaget upptar vissa av de bestämmelser som återfinns i 5 § BL.

4 §.

Begreppen beställningstrafik samt linjetrafik har definierats i 4 § förordningen den 25 oktober 1940 (nr 910) angående yrkesmässig automobiltrafik m. m. I 4 § andra stycket samt i 5 § i den föreslagna förordningen angivna körningar avser beställningstrafik och i 4 § tredje stycket angiven körning viss form av linjetrafik.

I denna paragraf avsedda taxirörelser, vilka i regel beräkna priset för all körning enligt taxameter, torde huvudsakligen förekomma i städer och större orter. Här sker också ofta körning enligt upprättad s. k. vagnurlista varvid ofta även av polismyndighet fastställd trafikbok skall föras. Denna bok skall då enligt gällande bestämmelser alltid förvaras i bilen.

Vid upprättandet av körrapporter skall samtliga siffror (i regel fyra stycken) i taxameterns olika räkneverk ifyllas på rapporten. Om endast de tre sista siffrorna ifylls, kan det framför allt beträffande tioöresverket bli svårt att konstatera, hur många gånger räkneverket uppnått siffran 999 och om verket sålunda utvisar exempelvis 3 999 eller 4 999.

På vissa orter förekommer att taxibilar körs i linjetrafik mellan vissa i förväg bestämda platser, såsom till och från trav- och galoppbanor, varvid körning sker mot i förväg bestämt belopp för varje passagerare. I tredje stycket i denna paragraf anges på vad sätt dylika körningar skall anges och redovisas å körrapporten. Att här angiven linjetrafik förekommit bör framgå av skillnaden mellan den på körrapporten uppgivna totala väglängden och den betalda väglängden.

5 §.

Taxirörelser på mindre orter samt på landsbygden drivs ofta utan anställd personal, varvid taxiägaren sålunda själv utför alla körningar. Vid skolskjutsar samt vid körning med trafikanter till och från järnvägs- och busstationer torde det vara regel, att priset beräknas utan ledning av taxameter. Även eljest torde körningar förekomma utan påslagen taxameter. För dylika körningar bör därför föras beställningsjournal i stället för körrapport. Där ersättning för enligt kontrakt eller eljest på kredit utförda körningar uppbärs, t. ex. månadsvis eller för längre eller kortare perioder mot utfärdad räkning, skall uppburen likvid införas i kassaboken per den dag den verkligen influtit med angivande av beställarens namn. Per bokslutsdagen obetalda sådana räkningar skall givetvis upptas såsom utestående varufordran.

6 §.

Här har föreskrivits att anteckning skall ske vid angivna tidpunkter av den väglängd, som den väglängdmätare, varmed varje bil normalt är utrustad, utvisar. Detta har ansetts nödvändigt för att möjliggöra kontroll av att utbyte inte sker av eljest använd plomberad taxameterapparat.

7—9 §§.

Förslaget överensstämmer i huvudsak med motsvarande bestämmelser i 5—7 §§ BL.

10 §.

I denna paragraf har sammanförts stadganden liknande dem, som återfinns i 12 och 13 §§ BL.

Riksskattenämndens skrivelse angående tillämpningen av 20 och 121 §§ TF

I en till finansdepartementet den 5 januari 1965 ingiven skrift har riksskattenämnden upptagit frågan om preskriptionstiden när det gäller brott mot 20 § TF. Riksskattenämnden åberopar följande skrivelse från förste taxeringsintendenten i Blekinge län.

Hovrätten över Skåne och Blekinge har i dom den 17 juli 1964 i mål mellan landsfiskalen i Nättraby distrikt och lantbrukaren Stig Folke Olof Folkesson tagit dagen för ingivandet av självdeklaration såsom utgångspunkt för beräkning av preskriptionstid vid underlåtenhet att sörja för underlag för fullgörande av deklara-tions- och uppgiftsskyldighet och kontroll därav. Den ståndpunkt hovrätten intagit synes kunna leda till mindre önskvärda konsekvenser. Två ledamöter av hovrätten var också skiljaktiga och fann, att skyldigheten att sörja för underlaget kvarstod under hela den tid underlaget skulle bevaras. Riksåklagarämbetet har emellertid anslutit sig till hovrättens uppfattning. Häradsrätten ansåg, att underlåtenheten att sörja för underlag var knuten till bestämda tillfällen och i förevarande fall, när fråga var om utbetalade löner, senast till den tidpunkt, då anställningarna upphört eller, då denna tidpunkt icke kunnat fastställas, till utgången av det år, under vilket arbetskraft varit anställd.

I 20 § och 121 § första stycket TF saknas bestämmelser om vid vilken tidpunkt och på vad sätt den skattskyldige skall sörja för behövt underlag för fullgörande av sin deklara-tions- respektive uppgiftsskyldighet och för möjliggörande av kontroll därav. Det material den skattskyldige behöver för att lämna en riktig självdeklaration samt korrekta uppgifter till ledning för annans taxering torde ej alltid vara av den omfattning, som erfordras för kontroll av självdeklaration och uppgifter. Det kan därför tänkas, att den skattskyldige skulle kunna komplettera anteckningar o. d., som legat såsom underlag för självdeklaration och uppgifter i samband med taxeringsmyndigheternas kontroll. Förseelsen mot skyldighet att för sådant ändamål prestera underlag skulle då ej vara fullbordad, förrän den skattskyldige efter förfrågan e. d. från taxeringsmyndigheterna visade sig

vara ur stånd att lämna erforderligt material. Då preskriptionsfristen ej kan löpa, innan förseelsen fullbordats, skulle utgångspunkten för denna frist tidigast vara den dag, då den skattskyldige av taxeringsmyndigheterna avkrävt underlag för kontroll av självdeklaration och/eller uppgifter.

Hovrättens ställningstagande synes innebära, att en skattskyldig, som underlåtit att sörja för underlag för fullgörandet av deklarations- och uppgiftsskyldigheten och kontrollen därav, kommer — med avseende på preskription av påföljd för förseelsen — i gynnsammare läge än skattskyldig som sörjt för ett underlag men underlåtit att bevara det eller bevarat ett icke godtagbart underlag. Anledning till en sådan skillnad föreligger ej. En konsekvens av hovrättens ståndpunkt blir att skattskyldiga, som haft ett underlag men ej bevarat det, eller har ett ofullständigt underlag — i många fall utan att kunna motbevisas — lockas att påstå, att de aldrig haft underlag och därmed kunna undgå påföljd på grund av den korta preskriptionsfristen i dylikt fall. Anses förseelse ej ha ägt rum, förrän självdeklaration eller uppgift lämnats, följer vidare härav, att den som uraktlåter att avlämna självdeklaration eller uppgift icke kan straffas för att han underlåtit att föra och bevara i 20 § TF föreskrivna räkenskaper eller anteckningar.

Den lagtolkning, som här skett, innebär att påföljd enligt 121 § första stycket TF starkt minskar i värde som ett medel att avskräcka från uraktlåtenhet att sörja för och bevara underlag för självdeklaration och uppgifter.

Förarbetena till TF ger, framhåller riksskattenämnden, inte någon direkt ledning för bedömandet av ifrågavarande spørsmål. Såvitt nämnden kan finna måste emellertid lagstiftarens mening ha varit den, som kommit till uttryck i minoritetens i hovrätten ståndpunkt och som innebär att skyldigheten att sörja för underlaget kvarstår under hela den tid underlaget enligt 20 § TF skall bevaras.

Med den ståndpunkt hovrättens majoritet intagit och vilken uppfattning delats av riksåklagarämbetet kan sålunda lagstiftarens intentioner — sådana de av nämnden uppfattats — inte fullföljas. En sådan ståndpunkt är enligt nämndens mening inte godtagbar utifrån de synpunkter beskattningsmyndigheterna har att beakta.

Riksskattenämnden uttalar som sin uppfattning att författningstexten bör ges en utformning, som överensstämmer med minoritetens i hovrätten ståndpunkt och som sålunda innebär, att preskriptionstiden i fråga om brott mot 20 § TF skall räknas från den i paragrafen angivna sexårsperiodens utgång.

Remissyttrandena

Allmänna synpunkter

Såsom redan nämnts har de föreslagna bestämmelserna i princip tillstyrkts av det helt övervägande antalet remissinstanser. Att behov av dylika regler föreligger har understrukits bl. a. från länsstyrelsernas sida. Beträf-

fande olika detaljer i författningsförslagen har erinringar framförts i flera remissyttranden.

De remissinstanser som ställt sig avvisande till förslagen eller varit tveksamma om de nu bör genomföras har som skäl härför främst anfört att man först bör avvakta resultatet av utredningen om BL. Näringslivets organisationer förordar sålunda allmänt att genomförandet av förslagen bör anstå i avvaktan på den översyn av BL som pågår. *Näringslivets skattedelegation* anför bl. a.

Sedan någon tid är BL föremål för översyn. Avsikten är att mot bakgrunden av förändringarna inom näringslivet och med beaktande av moderna redovisningstekniska metoder förslag skall utarbetas till ändringar i gällande lagstiftning. Dessa förslag bör enligt de för utredningen gällande direktiven utformas med hänsynstagande även till den funktion lagen skall fylla i skattehänseende, varvid en samordning och avvägning får ske mellan näringslivets och skatteväsendets krav. Utredningen skall bedrivas förut-sättningslöst. Därvid torde även frågan, om en utvidgning av kretsen bokföringspliktiga bör ske, komma att övervägas under beaktande av inte enbart skattesympunkter utan även andra omständigheter. Det kan under sådana förhållanden med fog ifrågasättas huruvida, innan denna översyn slutförts, särbestämmelser av ifrågasatt art bör införas. Sådana bestämmelser får en klart diskriminerande effekt, i synnerhet om de förenas med speciella straffsanktioner. Såsom det föreliggande förslaget utformats skulle det medföra att bokföringsplikten utsträcktes till nya grupper näringsidkare samt att tillika såväl de nu bokföringsskyldiga som övriga näringsidkare inom branschen skulle åläggas en längre gående skyldighet att föra räkenskaper än som föreligger enligt BL och aktiebolagslagen. Några principiella överväganden om vilka kategorier bestämmelser av detta slag bör omfatta har inte gjorts i detta sammanhang.

Vid bedömning av behovet av bestämmelser av förevarande art bör hänsyn också tas till den omständigheten, att genom beslut av 1961 års riksdag en straffbestämmelse infördes i 121 § TF i syfte att understryka vikten av att den redan tidigare existerande skyldigheten att föra räkenskaper och andra anteckningar för taxeringskontroll fullgjordes. Såvitt vi kan bedöma erbjuder redan gällande lagstiftning möjligheter att komma till rätta med sådana skattskyldiga, vilka underlåter att föra de räkenskaper som med hänsyn till deras verksamhet och dem åliggande uppgiftsskyldighet är att anse som ett minimum.

Delegationen säger sig dock vilja särskilt betona, att det förhållandet att erinringar riktas mot förslagen inte betyder att delegationen inte anser behov av bokföringsregler föreligga för åtminstone vissa av de kategorier skattskyldiga, för vilka taxeringskontrollutredningen ifrågasatte lagstiftning med sådana regler. Delegationen finner det emellertid tveksamt, om det är rätt tidpunkt att nu tillgripa speciell lagstiftning på detta område.

Liknande synpunkter anförs av bl. a. *Sveriges grossistförbund*, *Sveriges köpmannaförbund*, *Sveriges hantverks- och industriorganisation* och *lantbrukets skattedelegation*.

Även *Föreningen Auktoriserade revisorer* anser att bokföringslagsutred-

ningens betänkande bör avvaktas. Föreningen anser det inte vara lyckligt att tillskapa ett flertal mycket detaljerade »bokföringslagar» för olika typer av rörelseidkare och tillägger.

En allvarlig brist i vår nuvarande BL är att den inte tillräckligt klart ställer krav på tillfredsställande inkomstverifiering. Det kan förutsättas att den nu arbetande utredningen för översyn av BL kommer att behandla denna fråga. För de bokföringsskyldiga bör det givetvis vara angeläget att alla regler som berör bokföringsskyldighet finns samlade i en författning. Lösningen av nu aktuella problem synes bestå i att generella bestämmelser om inkomstverifiering intas i BL. Eventuellt kan därtill branschvis lämnas vissa anvisningar om vad resp. grupper av rörelseidkare speciellt har att iaktta vid tillämpning av de generella reglerna.

Svenska revisorsamfundet säger sig i och för sig inte ha något att erinra mot förslaget om skyldighet för ifrågavarande näringsidkare att föra räkenskaper såsom underlag för taxering. Den samordning och avvägning mellan näringslivets och skatteväsendets krav, varom talas i direktiven till utredningen om översyn av BL, torde emellertid enligt samfundets uppfattning inte kunna upprätthållas om före översynen speciallagstiftning sker för vissa näringsidkare. Förslaget torde kunna öka svårigheten att undvika mot varandra stridande bestämmelser i BL och beträffande taxeringen.

Sveriges advokatsamfund anser att så detaljerade och komplicerade bestämmelser som de riksskattenämnden föreslagit skulle komma att oskäligt betunga de skattskyldiga. Samfundet befarar att ett system med speciella bokföringsföreskrifter för olika kategorier skattskyldiga kommer att leda till en ymnig och därigenom svåröverskådlig flora av för de olika kategorierna avpassade specialförfattningar med inbördes avvikande detaljbestämmelser. Lagstiftningen bör vara generell och speciella bestämmelser för vissa kategorier bör endast undantagsvis förekomma. Bokföringslagsutredningens betänkande bör avvaktas.

Även från vissa myndigheters sida har ifrågasatts om inte den pågående översynen av BL bör avvaktas innan speciella bokföringsregler införs. *Riksåklagarämbetet*, som säger sig biträda de synpunkter som anförts av riksskattenämnden rörande behovet i och för sig av sådana föreskrifter som nu föreslås, ifrågasätter dock om lagstiftningen härutinnan är av sådan vikt, att den inte lämpligen bör anstå i avbidan på resultatet av översynen av BL. *Kammarrätten* anför liknande synpunkter men framhåller att avgörande är när översynen av BL kan beräknas vara genomförd.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län framhåller, att det kan antas att den som driver tandläkarpraktik kommer att bli bokföringsskyldig enligt BL. Den för tandläkare föreslagna skyldigheten att föra räkenskaper syftar i huvudsak till kontroll av deras egna inkomster. Inom yrkesgruppen kreaturshandlare m. fl. finns åtskilliga skattskyldiga, vilka ej torde komma att förpliktas att föra böcker. Räkenskaperna utgör vidare för denna yrkesgrupp ej blott

ett underlag för den egna taxeringen utan tjänar också till ledning vid avlämnande av föreskrivna kontrolluppgifter för annans taxering. Länsstyrelsen anser därför att förslaget beträffande tandläkare bör anstå i avvaktan på resultatet av översynen av BL. I fråga om kreaturshandlare m. fl. anser länsstyrelsen det däremot angeläget, att föreskrifter snarast meddelas om skyldighet att föra räkenskaper.

Även länsstyrelserna i *Södermanlands* och *Blekinge län* ifrågasätter om inte resultatet av utredningen angående BL bör avvaktas.

Utredningen för översyn av bokföringslagen anför.

Sedan tillkomsten av 1961 års ändring i 20 § TF har igångsatts en översyn av BL. Utredningens arbete härmed har dock ännu inte fortskridit så långt, att den med säkerhet kan uttala sig om huruvida det är möjligt, att i en reviderad BL samla alla skatterättsliga och civilrättsliga redovisningsbestämmelser. Detta oaktat förordar utredningen att man avvaktar med att genomföra specialbestämmelser för vissa branscher, till dess att översynen av gällande BL har avslutats. Ty även om utredningen inte skulle lyckas i sin strävan att helt samordna skatterättens och civilrättens bestämmelser på detta område — vilket mål dock inte bör släppas, förrän alla utvägar sökts — kan man dock utgå ifrån att en reviderad BL kommer att innehålla fler för skattekontrollen värdefulla detaljbestämmelser än vad den nu gällande BL rymmer. Man torde därför kunna räkna med en bredare bas av för alla branscher gemensamma bestämmelser än vad som nu är fallet. Enligt utredningens förmenande bör, innan man ytterligare komplicerar skattelagstiftningen, en lagstiftning av den art, som föreliggande av riksskattenämnden utarbetade förslag representerar, bero i avbidan på resultatet av pågående översyn av BL. I sammanhanget må erinras om att de nu av riksskattenämnden föreslagna bestämmelserna för pälsdjursuppfödare m. fl. till sitt innehåll är sådana, att skattemyndigheterna väl med rätta torde kunna framställa krav på likartade bestämmelser för åtskilliga andra grupper, som producerar och säljer resp. köper och säljer varor. Det av riksskattenämnden år 1962 upprättade förslaget till räkenskapsförordning för kreaturshandlare hade också praktiskt taget samma innehåll som det för pälsdjursuppfödare m. fl. nu framlagda.

Hovrätten för Västra Sverige framhåller att lagstiftningsarbetet beträffande BL torde ta lång tid i anspråk. Revisionsregler av nu föreslagen art synes därför böra utfärdas utan att revisionen av BL avvaktas. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anför.

En särskild fråga är i vilken utsträckning resultatet av den pågående översynen av BL kan komma att påverka behovet av de ifrågasatta lagstiftningsåtgärderna. Enligt vad länsstyrelsen under hand erfarit har den tillsatta kommittén för denna översyn nu utfört visst förberedande arbete. Då det ingår i de sakkunnigas uppdrag att även söka anpassa de kommande bokföringsbestämmelserna till de krav, som kan ställas på desamma från skattemyndigheternas sida, synes det fortsatta arbetet med utarbetande av särskilda bokföringsregler för vissa kategorier skattskyldiga böra ske i så nära anslutning till bokföringslagskommitténs som möjligt. Översynen av BL torde dock komma att kräva avsevärd tid. Härtill kommer att det knappast torde bli möjligt att inom den blivande lagens ram inlägga regler som kan

beakta alla de krav som ur taxeringssynpunkt måste ställas på bokföringen för speciella kategorier skattskyldiga. Detta gäller särskilt sådana branscher där fråga inte är om handel med eller tillverkning av varor. Till denna grupp torde bland annat få räknas tandläkare och taxirörelser. Man torde sålunda få räkna med att det under alla förhållanden kommer att föreligga ett behov av särskilda bokföringsregler för ett flertal branscher även efter det att BL blivit omarbetad.

Liknande synpunkter anförs av bl. a. *länsstyrelsen i Kalmar län*.

Hovrätten för Västra Sverige ifrågasätter om inte de skattskyldiga som är bokföringspliktiga bör undantas från specialregleringen. Riksskattenämnden synes ha överdrivit farhågorna för att — om bokföringspliktig näringsidkare undantas från tillämpligheten av de föreslagna förordningarna — näringsidkare skall övergå att driva rörelse i sådan form att nu föreslagna bestämmelser inte blir tillämpliga. Liknande synpunkter anförs bl. a. av *näringslivets skattedelegation* som tillägger.

Något påtagligt behov av bestämmelser av den art, som enligt det remitterade förslaget skulle erfordras för ifrågavarande näringsidkare, kan inte anses föreligga för dem som är bokföringsskyldiga enligt BL. Under alla omständigheter bör därför de bestämmelser, som kan komma att meddelas rörande räkenskapers förande för taxeringsändamål, inte göras tillämpliga på bokföringsskyldiga näringsidkare. Med sin uppläggning av lagstiftningen i detta hänseende har riksskattenämnden kommit till det anmärkningsvärda resultatet, att även aktiebolag och ekonomiska föreningar förts in under förordningens tillämpningsområde utan att det veterligen någonsin gjorts gällande att sådana företag fört så bristfälliga räkenskaper att de inte kunnat läggas till grund för taxering och kontroll av uppgiftsskyldighetens fullgörande. Anledning till att dessa företagsformer medtagits är den förmenta risken att en näringsidkare i annat fall kunde ombilda sin enskilda firma till ett bolag för att därigenom minska möjligheterna till föreslagen taxeringskontroll. Bortsett från att denna motivering inte gäller beträffande ekonomiska föreningar kan anmärkas, att de räkenskaper, som ett aktiebolag har att föra, dels är underkastade kontinuerlig revision och dels innefattar minst samma möjligheter till kontroll som den föreslagna lagstiftningen.

Även *utredningen för översyn av bokföringslagen* vänder sig mot att de föreslagna bestämmelserna blir tillämpliga även för bokföringsskyldiga näringsidkare. Utredningen anför härom.

Riksskattenämnden har motiverat detta med att det eljest lätt skulle bli en orättvisa mellan dessa båda kategorier, eftersom de nu framlagda förslagen ökar möjligheten till taxeringskontroll; förslagen är m. a. o. på väsentliga punkter strängare än vad BL är. Denna motivering kan utredningen inte finna stå väl samman med tanken att de tillämnade nya bestämmelserna endast skulle syfta till att utjämna den skillnad, som låg däri att för de icke bokföringsskyldiga helt saknades specifika krav på redovisningen. Självfallet behjärtar utredningen och vill för egen del understryka riksskattenämndens önskemål om effektivare kontrollmöjligheter för svårkontrollerbara skattskyldiga. Men utredningen måste dock ifrågasätta, om de nu framlagda förslagen överensstämmer med lagstiftarens intentioner av år

1961, nämligen att de då tillämnade bestämmelserna skulle vara enkla och lätta att åtlyda och att bestämmelserna endast skulle avse icke bokförings-skyldiga subjekt.

Sveriges advokatsamfund framhåller, att då det i kommentaren till 8 § i förslaget rörande taxirörelse och 9 § i förslaget rörande pälsdjursuppfödare anges att förslagen i huvudsak överensstämmer med motsvarande bestämmelser i BL, detta är vilseledande. I nämnda paragrafer finns nämligen inte det undantag för kontantaffärer som 6 § BL innehåller. Denna skillnad är enligt samfundet av så stor praktisk betydelse, att uttalandet i kommentarerna ej är berättigat.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län understryker att en förutsättning för införande av de föreslagna bestämmelserna alltjämt får anses vara att en utökning till ytterligare grupper — utöver de för vilka förslag hittills upprättats — kommer till stånd i en nära framtid. Liknande synpunkter anförs av bl. a. *länsstyrelserna i Södermanlands och Jämtlands län*.

Näringslivets skattedelegation framhåller, att det är nödvändigt att frågan om en utvidgad bokföringsskyldighet för olika kategorier skattskyldiga tas upp till övervägande i ett sammanhang. Man bör således enligt delegationen inte tillgripa den lagstiftningstekniken, att förordningar utfärdas för olika kategorier allteftersom förslag därtill hinner upprättas. En sådan ordning gör lagstiftningen oöverskådlig och ger inte tillräckliga möjligheter att göra en samlad bedömning av skäligheten av de ifrågasatta åtgärderna. *Föreningen Auktoriserade revisorer* varnar för att skapa en flora av förordningar. *Hovrätten för Västra Sverige* ifrågasätter om inte förslagen skulle kunna samarbetas så att antalet författningar nedbringas. *Överståthållarämbetet* däremot anser det vara en riktig metod att för varje kategori utfärda bestämmelser, speciellt lämpade för förhållandena inom just denna kategori. Visserligen blir, framhåller ämbetet, följderna härav ett flertal förordningar som komplement till 20 § TF men å andra sidan vinnas att bestämmelserna kan utformas med speciell hänsyn till inom berörda kategorier förekommande problem.

Mot de föreslagna straffbestämmelserna har erinringar riktats i flera remissyttranden. Sälunda anför *hovrätten för Västra Sverige*.

De föreslagna straffbestämmelserna avviker från vad som nu gäller. I 121 § TF stadgas att den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosätter föreskrifterna i 20 § första och andra styckena TF dömes till dagsböter eller vid uppsåtligt brott under *synnerligen försvårande* omständigheter till fängelse i högst sex månader. De nu föreslagna straffbestämmelserna är strängare än straffbestämmelserna i 121 § TF såtillvida att fängelse i sex månader skall ifrågakomma, om vid uppsåtligt brott *försvårande* omständigheter föreligger. Enligt hovrättens uppfattning bör straffbestämmelserna i de författningar som nu har föreslagits inte rimligen göras strängare än straffbestämmelsen i 121 § TF. Som följd härav och för att

onödiga gränsdragningsproblem mellan straffbestämmelsernas tillämpningsområden skall undvikas, förordrar hovrätten att straffbestämmelserna i de föreslagna förordningarna utformas som hänvisningar till bestämmelsen i 121 § TF.

Liknande synpunkter anförs bl. a. av *kammarrätten, länsstyrelserna i Södermanlands, Gotlands, Göteborgs och Bohus samt Jämtlands län, lantbrukets skattedelegation och utredningen för översyn av bokföringslagen*. Sistnämnda utredning gör följande påpekande.

För att klargöra att åsidosättande av föreskrifterna i de nya förordningarna icke skall medföra ansvar för bokföringsbrott jämlikt 23 kap. 5 § strafflagen synes i förordningarna böra införas ett stadgande motsvarande den hithörande bestämmelsen i 1 § tredje stycket förordningen den 7 december 1951 om skyldighet för vissa idkare av jordbruk eller skogsbruk att föra räkenskaper såsom underlag för taxering.

Även *riksåklagarämbetet* föreslår att straffbestämmelserna utformas lika i båda författningarna. Ämbetet är däremot benäget förorda att TF ändras till överensstämmelse med de nu föreslagna bestämmelserna.

Förslaget angående tandläkare

Sveriges tandläkarförbund avstyrker att förslaget läggs till grund för lagstiftning. Förbundet framhåller att de administrativa göromålen minskar den tid, som tandläkaren kan ägna åt tandvårdande uppgifter. Det är därför nödvändigt att dessa göromål begränsas i största möjliga utsträckning. Ett genomförande av förslaget skulle verka direkt hindrande på arbetet. Förbundet syftar därvid främst på det föreslagna sättet att föra tidsbeställningsbok. Förbundet anför.

För flertalet tandläkare representerar tidsbeställningsboken — nedan kallad tidboken — planerade dagsprogram, ofta uppgjorda veckor eller månader i förväg. Den är enbart till för arbetsorganisationens skull och utgör endast ett praktiskt hjälpmedel, som det inte är möjligt att få exakt och överskådligt. I regel är det tandsköterskan men ofta även tandläkaren som i tidboken för in — oftast i all hast — tidsbeställningar och planerade arbetsmoment, markerar den avsatta behandlingstidens längd, gör rent privata minnesanteckningar, stryker över, suddar ut och ändrar namn vid återbud eller ändringar av tidigare uppsatta tider. Förslaget att denna bok skall föras med bläck och att raderingar vid straffansvar skulle vara förhjudna är ej praktiskt genomförbart. Det måste vara tandläkarna obetaget att, om de över huvud taget använda tidbok, föra den på sätt som envar finner lämpligt. Tidboken ger inte några upplysningar om praktikens inkomster. Vad riksskattenämnden i sina kommentarer anför om tidbokens »betydelse för beräkning av sannolikt antal arbetstimmar per år» är helt orealistiskt. Även om någon slutsats härvidlag skulle kunna dras, kan därav ej härledas någonting i avseende på tandläkarens intäkter.

Inom nutida tandvård tillämpas i allt större omfattning att patienterna kallas till regelbundna reviderande behandlingar. Tandläkaren behöver där-

för tidboksblad som täcka 6—8 månader framåt för att kunna ge varje färdigbehandlad patient tid för nästa behandling om ca 1/2—3/4 år. I vissa fall måste behandlingstiden utsättas ännu längre tid i förväg. Lösbladssystemet kan därför ur praktiska synpunkter oftast vara det lämpligaste.

Tidboken kan sålunda inte ur någon synpunkt anses som en bokföringshandling. Riksskattenämnden har ej heller kunnat framlägga någon som helst bärande motivering härför. Förbundet hävdar därför med bestämdhet, att det saknas varje skäl att föreskriva, att tidbok skall föras och hur densamma skall föras och att den skall föras under straffansvar.

Även åläggandet enligt 4 § andra stycket att använda ett visst system för kassabokens förande för att åstadkomma identifikation och korrespondens mellan ekonomiska anteckningar på patientkort och i kassabok är, enligt förbundet, direkt olämpligt och inkräktar onödigtvis på den enskildes rätt att själv organisera sin verksamhet. Det bör, anser förbundet, få anses tillkomma tandläkaren själv att avgöra vilket av olika tänkbara system för identifikation och korrespondens mellan kassabok och grundnotering han vill använda. Det är ur taxeringsmässiga synpunkter inte nödvändigt, att tandläkaren i en särskild liggare skall anteckna vilka som under årens lopp såsom patienter besökt honom och åsätta dessa patienter nummer i löpande följd. Den av riksskattenämnden under 2 § d) föreskrivna förteckningen är sålunda helt onödig. Dessutom blir den relativt snart inaktuell genom adress- och namnändringar.

Aläggandet att i kassaboken eller i särskilt upplagd bok uppgöra förteckning över den skattskyldiges samtliga tillgångar och skulder är vidare enligt förbundet onödigt. Det torde vara tillfyllest med den redovisning av skattepliktiga förmögenhetstillgångar, som alla skattskyldiga skall lämna i förmögenhetsbilagan i samband med deklarationen.

Vidare anser förbundet att tandläkarna, liksom hittills skett i många fall, skall få redovisa sina arvoden först då de influtit och att vid inkomstredovisningen hänsyn sålunda inte skall tas till ev. förekommande patientfordringar.

Medicinalstyrelsen framhåller att förslaget medför att tandläkare måste föra anteckningar av delvis annat slag och i något större utsträckning än vad som hittills i allmänhet varit fallet. Detta kan till en början självfallet medföra svårigheter och kräva en del arbetstid, som måste tas från det egentliga behandlingsarbetet. Emellertid synes enligt styrelsens mening de krav, som enligt förslaget kommer att ställas på tandläkarna, ej väsentligt gå utöver vad som redan nu måste krävas för att tandläkaren skall erhålla erforderligt underlag för taxeringen. Ökade krav på noggrannhet vid förandet av patientkort eller patientbok bör medföra en generellt sett bättre journalföring vilket styrelsen hälsar med tillfredsställelse. Beträffande tidsbeställningsboken framhåller styrelsen.

Vid omnämmandet av tidsbeställningsbok i 2 § b) synes ej klart framgå, huruvida i denna bok skall uppföras samtliga patienter, som behandlas un-

der viss dag eller blott de patienter, för vilka tidsöverenskommelse på förhand träffats. Stundom kan måhända ett ej oväsentligt antal patienter, bl. a. akuta fall, infinna sig på mottagningen utan att på förhand ha beställt tid. Sedan de anmält sig på mottagningen, kan tandläkaren med patienten överenskomma att omedelbart utföra viss behandling. I allmänhet torde nu tillgå så att tandläkare i tidboken även inför namnen på de patienter, som utan för-anmälan infunnit sig på mottagningen, för att på så sätt ha en minnesanteckning över de patienter, som behandlats under dagens lopp. Ett klarläggande av vad som avses är önskvärt.

Införandet av patientnummer torde för flertalet privatpraktiserande tandläkare innebära en nyhet. Någon större arbetsbelastning torde detta enligt styrelsens mening inte medföra. Styrelsen pekar på att i folktandvården förses patienterna med nummer på löpande år. Styrelsen framhåller vidare att den odontologiska patientjournalen inte behöver föras på samma kort som tandläkarens ekonomiska mellanhavanden med patienten. I allmänhet torde dock anteckningarna rörande de odontologiska förhållandena och de ekonomiska mellanhavandena ej vara mer omfattande än att de från praktisk synpunkt lämpligen förs på samma kort.

Länsstyrelsen i Värmlands län framhåller att det inte framgår om uttrycket »patientkort och patientbok» avser de journaler, som varje tandläkare är skyldig att föra enligt tandläkarinstruktionen. Dessa upprättas nästan alltid på kort, som benämnes patientkort. Det normala och för vederbörande tandläkare mest praktiska är att använda dessa patientkort både för behandlingsanteckningar och ekonomiska noteringar, varvid för varje behandlad tand brukar antecknas debiterat pris. Det är vid taxeringsrevision en avgjord fördel, att de ekonomiska noteringarna finns på samma kort som anteckningarna om utförda behandlingar och jämsides med dessa. Det synes därför böra föreskrivas att noteringarna enligt 2 § c) skall göras på samma handling som de anteckningar om meddelad behandling m. m., vilka skall föras enligt tandläkarinstruktionen.

SACO ifrågasätter om tidsbeställningsboken har något värde från taxeringskontrollsynpunkt, då dess primära funktion är att utgöra underlag för dispositionen av den kommande arbetstiden och inte återspeglar hur tiden verkligen disponerats.

Hovrätten för Västra Sverige framhåller, att det kan vara förenat med vissa svårigheter för tandläkare att föra de ursprungliga anteckningarna i tidsbeställningsboken på sådant sätt att de inte blir oläsliga. Tandläkarna får i stor utsträckning återbud från patienter och måste då göra nya anteckningar i denna bok.

Kammarrätten säger sig inte vilja tillstyrka en uttrycklig skyldighet för tandläkare att föra tidsbeställningsbok och att verkställa noteringar om fordringar och erlagda betalningar på patientkort. Kammarrätten anför.

Enligt gällande tandläkarinstruktion (SFS 1951:234) är tandläkare skyldig att beträffande varje patient föra anteckningar om namn, behandlingens

art och tiden härför. Förseelse häremot kan straffas med dagsböter. Även tidsbeställningsbok torde redan nu föras av de flesta tandläkare. Såväl ovannämnda anteckningar om patienter (patientkort, patientbok) som tidsbeställningsbok, när sådan föres, torde enligt gällande bestämmelser i TF vara att anse såsom underlag för deklarations- och uppgiftsskyldighetens fullgörande och skall förty bevaras i sex år. Avsaknad av patientkort och eventuell tidsbeställningsbok kan få till följd, att skattskyldigs inkomst jämlikt bestämmelserna i 21 § TF uppskattas efter vad med hänsyn till föreliggande omständigheter såsom verksamhetens art och omfattning finnes skäligt. Genom dessa bestämmelser om skönstaxering tvingas de skattskyldiga att föra och bevara erforderliga räkenskaper och anteckningar. Kammarrätten vill även fästa uppmärksamheten på den straffpåföljd, som enligt 121 § TF drabbar den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosatt sin skyldighet att sörja för och bevara underlag för sin deklarations- och uppgiftsskyldighet.

Utredningen för översyn av bokföringslagen framhåller, att bestämmelsen i BL att i inventariet skall upptas samtliga tillgångar och skulder såväl i som utom rörelsen tillkommit med hänsyn till bokföringens betydelse vid den bokföringsskyldiges insolvens. Utredningen tillägger.

Något motsvarande intresse finns inte i de nu aktuella förordningarna. Utredningen ifrågasätter därför om det icke bör vara tillfyllest att omförmälda förteckning begränsas till att omfatta tillgångar och skulder sammanhängande med rörelsen. Ur taxeringssynpunkt bör det vara utan betydelse att erhålla specifikation av hushållsskulder etc. Privata tillgångs- och skuldposter av den art att de skall medräknas vid förmögenhetstaxeringen framgår ändock av förmögenhetsbilaga till deklarationen.

Liknande synpunkter anförs av *hovrätten för Västra Sverige* och *SACO*.

Även *länsstyrelsen i Kronobergs län* anser att inventariet kan begränsas till att omfatta rörelsens tillgångar och skulder. Länsstyrelsen tillägger.

För effektiv kontroll av tandläkares rörelseinkomst torde det vara erforderligt men också tillräckligt, att dessa föra tidsbeställningsbok, patientkort och förteckning över patienterna, dvs. vad som i det remitterade förslaget upptagits i 2 § andra stycket under b), c) och d). Beträffande patientkortet — patientbok torde mera sällan förekomma — bör fordras, att datum angående behandling och betalning jämte betalt belopp anges på korten.

Länsstyrelsen i Blekinge län anser det önskvärt att bestämmelserna utformas på sådant sätt, att förda räkenskaper avsevärt underlättar arbetet med att upprätta en korrekt självdeklaration och även möjliggöra en effektiv kontroll av redovisningen. Med hänsyn härtill anser länsstyrelsen det önskvärt, att föreskrift meddelas, att upplysning rörande omkostnaderna i räkenskaperna skall lämnas genom sådan kolumnbokföring, att man automatiskt erhåller de uppgifter som skall lämnas på deklarationsbilaga 7 a.

Utredningen för översyn av bokföringslagen framhåller att uttrycket kasabok bör utbytas mot uttrycket dagbok, enär i denna bok skall införas inte blott kontanter, inkomster och utgifter utan även vissa intäkts- och kost-

nadsposter. Begreppet dagbok finns även i BL. Liknande synpunkter anförs av länsstyrelsen i Östergötlands län som tillägger.

Då det gäller tandläkare torde det ej vara ovanligt att arbetsprestationer byls mot varor eller tjänster hos andra näringsidkare. Enligt länsstyrelsens mening bör i förordningen närmare anges, huru dylika transaktioner skall bokföras.

Överståthållarämbetet framhåller att de krav som ställs på redovisningen förefaller rimliga och att de inte torde innebära väsentligt merarbete för den som redan tidigare lagt upp sin redovisning i enlighet med den rekommendation, som Sveriges tandläkarförbund gett sina medlemmar. Även den i förslaget påbjudna patientförteckningen med patientnummer synes redan nu förekomma hos vissa tandläkare och då merarbetet med en sådan inte kan anses särskilt betungande, men densamma är betydelsefull från kontrollsynpunkt, bör den kunna göras obligatorisk. Ämbetet framhåller att övergång från kontantmässig till bokföringsmässig redovisning innefattar vissa problem. Även om tandläkarens utestående fordringar och skulder samt inneliggande lager inte uppgår till så stora belopp för var och en anser ämbetet att dessa problem bör ägnas uppmärksamhet.

Liknande synpunkter anförs av länsstyrelserna i Kristianstads, Örebro, Västmanlands, Värmlands, Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anser det inte godtagbart att tandläkare, som tidigare deklarerat enligt kontantprincipen, skall få tillgodoräkna sig avdrag för ingående patientfordringar och lager samt påföras ingående varuskulder även för det första år, då bokföringsmässig redovisning tillämpas.

Länsstyrelsen i Östergötlands län framhåller att det är av stor vikt att samtliga tandläkare fullgör sin inkomstredovisning enligt bokföringsmässiga grunder och att detta får sin lösning på en gång i samband med ikraftträdandet av den föreslagna förordningen. Närmare bestämmelser bör utfärdas, hur värdet av ingående lager och patientfordringar bör beräknas.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhåller att man i praxis alltså torde stå tveksam inför spørsmålet, när för de privatpraktiserande tandläkarna en fordran skall anses ha uppkommit så att den skall redovisas såsom inkomst. För en tandläkare kan man tänka sig alternativa lösningar. Fordringen kan ha uppkommit 1) för varje behandling, 2) sedan hela behandlingen slutförts, 3) då räkning tillställs patienten. Problemet kan, enligt länsstyrelsen, inte anses definitivt löst vare sig för tandläkare eller för vissa andra yrkesutövare exempelvis advokater, revisorer m. fl.

SACO anser att tandläkare bör ha möjlighet att redovisa inkomsten enligt kontantprincipen.

Länsstyrelsen i Malmöhus län ifrågasätter om det inte vore lämpligt att låta den föreslagna förordningen omfatta även vissa läkare, vilkas praktik er-

inrar om den, som i förslaget avsedda tandläkare anses bedriva. Givetvis måste i så fall vid utformningen av förordningen vederbörlig hänsyn tas till läkarnas sekretessbestämmelser. Vidare borde bestämmelserna ändras så, att de även blir gällande för tandtekniker. Länsstyrelsen tillägger.

Länsstyrelsen vill med anledning av de erfarenheter som vunnits genom företagna taxeringsrevisioner framhålla, att bokföringen — även för tandläkare, vilka bedriver sin rörelse på sådant sätt att de är bokföringsskyldiga enligt bokföringslagen — i mycket stor utsträckning saknar löpande noteringar om kontanta privatuttag eller kontanta privattillskott. I bokföringen brukas löpande endast noteras vad som anses vara affärshändelser, dvs. inlutna likvider och utgifter, förbrukningsartiklar, löner etc. Noteras summan för årets privatuttag, vilket inte alltid är fallet, görs detta ofta genom att föra av en klumpsumma vid årets slut. En dylik bokföring kan inte av vederbörande själv användas för att räkna fram sin inkomst. Inte heller kan den användas såsom utgiftskontroll genom kassaavstämning. Därmed är bokföringens värde som underlag för deklarationen och för kontroll av densamma väsentligen minskad. Med hänsyn härtill anser länsstyrelsen att i 4 § andra stycket efter den inledande meningen bör medtas en bestämmelse av innehåll att även privata uttag ur rörelsen och privata tillskott skall införas post för post den dag då de ägt rum.

Länsstyrelsen i Hallands län anser att tiden för förvarandet av handlingar bör utsträckas till tio år på sätt stadgas i BL och förordningen om skyldighet för vissa idkare av jordbruk eller skogsbruk att föra räkenskaper. I vart fall, framhåller länsstyrelsen, bör tiden utsträckas till sju år, varigenom räkenskapshandlingar skulle kunna finnas tillgängliga för samtliga de beskattningsår, för vilka förlustavdrag kan yrkas.

Medicinalstyrelsen påpekar att enligt tandläkarinstruktionen skall tandläkares journal förvaras i tio år.

Förslaget angående kreaturshandlare m. fl.

Lantbrukets skattedelegation framhåller, att förslaget för jordbrukets ekonomiska föreningar inte innebär någon utvidgning av detaljredovisningen utöver vad som hittills tillämpats. För andra uppköpare av lantbrukets produkter torde däremot förslaget i många fall komma att medföra en väsentlig utbyggnad av redovisningen. Ett genomförande av det framlagda förslaget innebär således enligt delegationens mening att bättre likformighet uppnås mellan olika grupper av uppköpare.

Köttbranschens riksförbund säger sig inte ha några invändningar mot förslaget. Sveriges köpmannaförbund tillstyrker förslaget under förutsättning att lagstiftningen endast blir provisorisk i avvaktan på resultatet av den pågående översynen av BL. Sveriges grossistförbund däremot avstyrker förslaget under hänvisning till den pågående översynen av BL. Förbundet tillägger.

Avsikten synes inte ha varit att bestämmelserna även skall gälla för handeln med importvaror. En undersökning i berörda branscher visar f. ö. klart,

att importen av här ifrågavarande produkter till alldeles övervägande del sker genom köp från i exportlandet etablerade handelsföretag och endast i mycket få och i sammanhanget helt betydelselösa undantagsfall från producenter i det exporterande landet. En tillämpning av de föreslagna bestämmelserna på importhandeln skulle således enligt vår mening helt sakna praktisk betydelse samtidigt som den för de importerande företagen skulle medföra ett avsevärt och betungande merarbete, som inte står i rimlig proportion till de obetydliga fördelar i taxeringskontrollhänseende som ev. skulle kunna uppnås. Med hänsyn till vad ovan anförts vill vi föreslå, att texten i förslaget 1 § förtydligas så, att därav klart framgår att bestämmelserna endast avser inhemska produkter. Detta kan lämpligen ske genom att sista meningen i 1 § första stycket erhåller följande ändrade lydelse: Sådan skyldighet föreligger dock endast om köp sker från inhemsk upp-födare eller inhemsk producent eller från inhemsk idkare av skogsbruk.

Näringslivets skattedelegation anser att bestämmelserna inte bör gälla beträffande köp och försäljning av avverkningsrätter och virke. Delegationen anför.

De föreslagna bestämmelserna tar närmast sikte på sådana fall, då vederbörande köper och säljer kontant i samband med varans mottagande eller leverans. Angivna förhållanden har medfört, att förordningens bestämmelser inte är avpassade för den verksamhet, som bedrivs av sådana skattskyldiga vilka handlar med avverkningsrätter och virke. Under sist-nämnda grupp återigen kommer företag av helt olika struktur att hänföras. Nämnas kan att praktiskt taget alla de större exportföretagen inom skogs-industrin i någon, om än förhållandevis blygsam omfattning köper och säljer rundvirke, ved och sågade trävaror. Denna verksamhet utgör ett naturligt led i strävandena att anskaffa råvaror eller att få lämpliga trävarusortiment och i mycket stor omfattning är fråga om affärer mellan olika företag. Enligt vad som uppgetts från olika branschföreningar inom trävarusek-torn — Svenska sågverksföreningars riksförbund, Sveriges träindustriför-bund, Sveriges trävaruhandlares riksförbund och Träindustrins bransch-organisation — är det endast ett ringa antal inte bokföringspliktiga före-tagare, som yrkesmässigt bedriver köp och försäljning av avverkningsrätter eller de i förordningsförslaget angivna skogsprodukterna. Något intresse av att för denna lilla grupp ha bestämmelser av förevarande art torde knappast föreligga. Det har inte ens gjorts gällande att övriga företagare i branschen numera skulle ha större möjligheter än andra skattskyldiga att genom brist-fällig bokföring undandra sig skatt eller att underlåta lämna kontrollupp-gifter rörande gjorda inköp. För deras del torde förhållandena inte vara an-norlunda än för flertalet andra rörelseidkare.

Sveriges trävaruhandlareföreningars centralförbund framhåller att såvitt förbundet kan bedöma innehär den föreslagna förordningen inte några nya åligganden för förbundets medlemmar. Med hänsyn därtill har förbundet inte något att erinra mot förslaget.

Sveriges hantverks- och industriorganisation vänder sig mot kravet på dagliga noteringar av affärshändelser i kassabok. Detta krav kan över hu-vud inte uppfyllas av ett företag, som inte har några anställda eller endast ett fåtal anställda. Vederbörande kanske vistas på resor eller hinner inte

på grund av arbetsbelastningen dagligen sköta kontorsarbetet. Organisationen tillägger.

Bl. a. av den orsaken överlåter de mindre företagarna mer och mer dagbokföringen åt bokföringsbyråer, som gör införingen en gång per vecka, månad etc. på grundval av ordnade inkomst- och utgiftsverifikationer. Detta system medför ur kontrollsynpunkt vissa fördelar, om kvalificerade byråer anlitas. Sådana praktiska synpunkter bör ovillkorligen beaktas vid en ev. kommande lagstiftning för att inte bokföringsapparaten skall bli alltför betungande för kategorin mindre företagare och respekten för lagens bestämmelser undergrävas. Om såväl inkomst- som utgiftsredovisningen i övrigt är betryggande ordnad, t. ex. genom att verifikationerna utskrivs och förvaras enligt visst system, borde affärshändelserna kunna införas med vissa tidsintervaller i kassaboken, t. ex. minst en gång i månaden. Föreskrifterna rörande inköps- och försäljningsnotor i förslaget 4, 5 och 9 §§ synes t. ex. eliminera behovet av att dagligen införa notornas belopp i en kassabok.

Länsstyrelsen i Malmöhus län påpekar, att även privata uttag och tillskott bör bokföras dag för dag. Länsstyrelsen tillägger.

Då kreaturshandeln av i dag inte domineras i så hög grad som tidigare av kassatransaktioner, bör i förordningen uttrycket »kassabok» bytas ut mot »dagbok». I dagboken kan, i mån av behov, även icke kontanta affärs- transaktioner noteras. Det synes länsstyrelsen lämpligt, att föreskrift lämnas, att dagboken åtminstone skall upptaga kolumn för kassarörelsen samt kolumner för bankräkning och postgiro i de fall, där skattskyldig använder dylik räkning i sin verksamhet.

Liknande synpunkter anförs av *länsstyrelsen i Östergötlands län*.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anser det nödvändigt att bestämmelserna inte ställer för stora krav på den enskilde medborgaren. Länsstyrelsen anför.

En kreaturshandlare, som driver sin verksamhet utan någon medhjälpare och som merendels befinner sig på resor, har sitt kontor »på fickan» och i plånboken har han såväl rörelsekapital som egna medel utan åtskillnad. Av en sådan rörelseidkare kan man begära, att han dagligen antecknar sina inkomster och utgifter. Däremot förefaller det orealistiskt att kräva, att han skall notera vad han »i penningar, varor eller eljest i rörelsen insatt eller därur uttagit». En korrekt redovisning i detta hänseende förutsätter närmast dubbel bokföring eller i allt fall en bokföring mera invecklad, än den skattskyldige kan tänkas bemästra. Då föreskrifterna om räkenskaper såsom underlag för taxering främst bör ta sikte på skattskyldiga, vilka ej kommer att åläggas bokföringsskyldighet, är det enligt länsstyrelsens uppfattning viktigt, att bestämmelserna ej görs alltför komplicerade.

Länsstyrelsen i Blekinge län anför i denna fråga.

Det kan diskuteras, om inte åtskilliga av de företagare, som berörs av förslaget, måste förutsättas vara ur stånd att föra ordnade räkenskaper. Man får emellertid ej överdriva sådana svårigheter. Föreskrifter om räkenskapskyldighet torde i allt fall vara enda möjligheten att få till stånd en

förbättrad redovisning beträffande det stora flertalet hithörande skattskyldiga. Man torde vidare ej göra dessa någon tjänst genom att inskränka bestämmelserna till att avse räkenskaper av primitivaste slag. Endast genom en ur olika synpunkter allt efter rörelsens art och omfattning rationell uppläggning av bokföringen blir denna överskådlig och kan utan vidlyftiga och tidsödande siffersammanställningar ge den skattskyldige behövliga upplysningar om rörelsens gång och vara till hjälp vid upprättande av självdeklaration.

Överståthållarämbetet understryker att det föreslagna systemet med obligatorisk skyldighet för den som köper från producenter att upprätta notor såväl vid sitt inköp som vid försäljningen skulle kunna verksamt bidra till att råda bot på ett sedan länge uppmärksammat och svårbemästrat missförhållande. Ämbetet tillägger.

Som regel är det partihandlaren, som genom förordningen åläggs skyldighet att upprätta inköpsnota vid köp från producenten. Det förekommer likväl även, att partihandelsledet förbigås på så sätt att producenten själv säljer sina produkter i partihandelscentraler direkt till detaljisten, blomster- och grönsaksförsäljaren. I sådant fall torde detaljisten komma under förordningens bestämmelser och vara skyldig att vid sitt köp hos producenten upprätta inköpsnota och på sitt exemplar av densamma få säljarens kvittens. En förutsättning för att bestämmelserna skall få avsedd effekt torde vara att de skall tolkas på ovan angivet sätt.

Länsstyrelsen i Östergötlands län framhåller att det underlag som ifrågasvarande skattskyldiga haft för fullgörandet av skyldigheten att i vissa fall avlämna kontrolluppgifter för inkomsttaxeringen i vissa fall konstaterats vara bristfälligt. Länsstyrelsen tillägger.

Länsstyrelsen finner det av riksskattenämnden framlagda förslaget beträffande skyldigheten att föra inköps- och försäljningsnotor därför synnerligen värdefullt till förhindrande av att vissa skattskyldiga skulle kunna undandra sig skyldigheten att i vederbörlig ordning inkomma med lagstadgade kontrolluppgifter i nu förevarande hänseende. Det av riksskattenämnden upprättade förslaget beträffande underlaget för kontrolluppgifternas upprättande synes emellertid böra införas i ett komplement till Kungl. Maj:ts kungörelse av den 9 december 1955 eller såsom ett särskilt stadgande i TF.

Länsstyrelsen i Kronobergs län ifrågasätter om inte riksskattenämndens förslag är alltför omfattande. Det synes enligt länsstyrelsens mening knappast rimligt, att en lantbrukare som vid sidan om lantbruket driver exempelvis livdjurshandel med en omsättning på något tiotal djur per år, åläggs att föra kassabok enligt bokföringslagen och dessutom att upprätta fullständigt inventarium för sina samtliga tillgångar. Länsstyrelsen fortsätter.

Länsstyrelsen vill ta fasta på den föreslagna skyldigheten för den skattskyldige att låta alla inköp och försäljningar komma till synes i särskilda numrerade inköpsnotor resp. försäljningsnotor, fastsittande i en blockstam. Ett sådant system jämte en förteckning över tillgångar och skulder i — men ej utom — rörelsen torde i de allra flesta fall vara tillfyllest. Endast

om rörelsen är av den storleksordning att bokföringslagen är tillämplig, torde de ytterligare föreskrifter som stipuleras i denna vara erforderliga.

Länsstyrelsen i Kalmar län framhåller att svårigheter kan uppstå för vissa näringsidkare att tillämpa de föreslagna bestämmelserna på grund av de speciella former varunder de driver verksamheten. Länsstyrelsen förutsätter emellertid att förståelse för dessa problem vid taxeringskontroll visas sådana näringsidkare, som av förenämnda skäl inte helt kunna fullgöra sina skyldigheter.

Länsstyrelsen i Örebro län anser det vara tveksamt huruvida uttrycket »köp och försäljning» jämväl innefattar exempelvis restaurangägare eller konditorer, som inköper ägg direkt från producent och förbrukar dessa ägg i sin rörelse. Länsstyrelsen ifrågasätter huruvida inte bestämmelserna bör utvidgas eller i varje fall förtydligas att avse jämväl sådana fall då inköpta varor och produkter förbrukas i uppköparens rörelse.

Förslaget angående pälsdjursuppfödare m. fl.

Sveriges pälsdjursuppfödares riksförbund vänder sig mot den föreslagna skärpningen av straffbestämmelserna men har i övrigt inte något att erinra mot förslaget.

Lantbrukets skattedelegation konstaterar att det i åtskilliga fall kan vara svårt att avgöra, huruvida en verksamhet utövad på jordbruksfastighet utgör rörelse i skattelagarnas mening. Särskilt torde detta gälla fåravel, vilket också berörts i riksskattenämndens kommentar till 1 §. Delegationen anför.

Delegationen har den uppfattningen att fåravel praktiskt taget alltid är att hänföra till förvärvskällan jordbruksfastighet, eftersom omfattningen av sådan avel alltid torde vara beroende av jordbruksfastighetens speciella förutsättningar för fårskötsel. Även andra gränsdragningsproblem torde uppkomma. Det torde emellertid vara svårt för att inte säga omöjligt att helt undvika gränsfall. Detta har också beaktats i promemorian på så sätt att förslaget i förordningens sista paragraf innehåller en bestämmelse av innebörd att Kungl. Maj:t skall äga utfärda de närmare föreskrifter som erfordras för tillämpning av förordningen.

Svenska företagares riksförbund framhåller, att det måste anses värdefullt inte blott ur skattesympunkt utan även i kreditvärdighetshänseende att så rättvisande och goda informationer som möjligt kan föreligga om den enskilde rörelseidkarens ekonomiska ställning.

Enligt *kammarrättens* erfarenhet har inom pälsvarubranschen skyldigheten att föra anteckningar och bevara dessa såsom underlag för deklara-tions- och uppgiftsskyldighetens fullgörande i mycket stor utsträckning åsidosatts av pälsdjursuppfödarna och, vilket indirekt framgått, även av uppköparna. Kammarrättens erfarenhet härrör från något hundratal av uppköparna. Kammarrätten prövade mål rörande taxering av pälsdjursuppfödare. I ett

mycket stor antal fall har några anteckningar inte kunnat företes och i de fall, då sådana framlagts, har de mycket ofta varit av sådan beskaffenhet, att de helt saknat värde som grund för deklarationen. Stundom torde avsaknaden av anteckningar ha berott på oförstånd hos den skattskyldige, men mycket ofta har med sannolikhet läget varit det, att anteckningar inte förts eller att de undanhållits myndigheterna som ett led i en medveten underdeklaration. Kammarrätten fortsätter.

Med utgångspunkt från det sagda finner kammarrätten den i promemorian föreslagna skyldigheten att föra räkenskaper m. m. vara motiverad. Det borde ligga i sakens natur, att en näringsidkare bör föra kassabok och förteckning över tillgångar och skulder och förslaget i denna del innebär sålunda endast ett minimikrav på räkenskapsböcker. Skyldigheten att upprätta inköps- och försäljningsnotor m. m. kan möjligen te sig betungande för den, som driver pälsdjursuppfödning som bisyssla och därför måhända kan antas vara mindre förtrogen även med enklare räkenskapsföring. Å andra sidan är i sådan rörelse fråga om allenast ett begränsat antal affärshändelser. Sådana handlingar är emellertid från kontrollsynpunkt nödvändiga.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län framhåller, att skyldighet att upprätta försäljningsnota bör åläggas vederbörande endast i de fall, då köparen inte utfärdar handling (inköpsnota e. dyl.), varav de i 7 § angivna uppgifterna framgår. På notorna bör datum för transaktionen anges och på följesedlarna avsändningsdatum. Till andra stycket i 7 § bör fogas en bestämmelse att makulerade notor och följesedlar ej får utrivas ur stammen. *Länsstyrelsen i Gävleborgs län* föreslår att i 6 § föreskrivs, att det skall åligga köpare av foder av ifrågasvarande slag att — om säljaren inte lämnar kvitterad faktura e. dyl. — upprätta inköpsnotor och sörja för att säljare på dessa tecknar sin kvittens. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* påpekar att det inte sällan förekommer att säljaren förnekar varje kännedom om den av köparen uppgivna affären. Utöver lämnade föreskrifter bör även stadgas att säljaren vid kontant likvid skall på notan kvittera det kontant mottagna beloppet.

Utredningen för översyn av bokföringslagen ifrågasätter om inte föreskriften om blockstam bör utgå. Utredningen anför.

I andra stycket av 7 § förslaget till räkenskapsförordning för pälsdjursuppfödare m. fl. föreskrivs, att de exemplar av notor, som skall behållas av upprättaren, skall utgöras av i en blockstam fastsittande blad. I tredje stycket av samma paragraf utsågs, att kravet på blockstam inte gäller i fall då upprättaren med hjälp av maskinbokföring eller eljest tillämpar ett redovisningssystem, som innebär fullgod verifiering av gjorda inköp och försäljningar samt betryggande förvaring av ifrågasvarande verifikationer. Då det inte har angetts vilka kriterier som skall föreligga för att ett redovisningssystem skall anses innebära en fullgod verifiering av gjorda inköp och försäljningar och således befria från kravet på blockstam och då systemet med blad i blockstam för övrigt torde för det närvarande vara ett mera sällan använt hjälpmedel i kontorsarbetet, ifrågasätter utredningen,

om inte föreskriften om blockstam kan utgå och ersättas med bestämmelse att alla notor och följesedlar skall — innan de tas i bruk — vara försedda med tryckta nummer i löpande sifferföljd samt att redovisningssystemet även i övrigt skall lämna fullgod verifiering av gjorda inköp och försäljningar samt betryggande förvaring av verifikationerna.

Länsstyrelsen i Uppsala län framhåller, att varulagervärderingen är en central fråga vid taxering av pälsdjursuppfödare. Det bör därför klart ut-sägas i författningstexten vilka minimikrav som bör ställas i fråga om specificifikation av varulagret. Det torde därför enligt länsstyrelsen böra göras ett förtydligande tillägg till 10 § av innebörd att varulagret skall specificeras i åtminstone följande poster a) avelsdjur, b) övriga djur, c) skinn, d) foder, e) övrigt. Länsstyrelsen tillägger.

En annan fråga, som vållat mycket besvär i samband med taxering av pälsdjursuppfödare, är hur redovisning skall ske av sådana skinn, som vid bokslutstillfället lämnats till försäljning på auktion. En del uppfödare redovisar f. n. sådana skinn såsom lager, andra såsom varufordran. Det skulle vara av värde om en direkt anvisning om det rätta förfarandet på denna punkt kunde ingå i den föreslagna lagtexten.

Liknande synpunkter anförs av *länsstyrelserna i Östergötlands, Malmöhus, Värmlands, Örebro och Jämtlands län*.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län framhåller att i förslaget saknas regler för de skattskyldigas värdering vid utgången av varje räkenskapsår av förefintliga avelsdjur och andra levande besättningsdjur ävensom ineliggande lager av skinn. Enligt länsstyrelsens mening är det önskvärt att normerande anvisningar i detta hänseende lämnas av riksskattenämnden i likhet med vad som tillämpas i fråga om värdering av djur vid beräkning av jordbruksinkomst enligt bokföringsmässiga grunder. Liknande synpunkter anförs av *länsstyrelsen i Kronobergs län*.

Länsstyrelsen i Jämtlands län framhåller att det system med försäljningsnotor, följesedlar, avräkningsnotor och inköpsnotor som föreslagits får anses väl motiverat från taxeringskontrollsynpunkt. Länsstyrelsen tillägger.

Även om systemet med nämnda redovisningshandlingar övergångsvis måste antas medföra vissa svårigheter i den praktiska tillämpningen, synes dock förhållandena inom branschen vara sådana att införandet av det föreslagna eller liknande system likväl får anses vara fullt befogat. På längre sikt synes för övrigt några större svårigheter i tillämpningen inte behöva uppkomma. Det synes i detta sammanhang vara av stort värde om viss information rörande ett ev. redovisningssystem av nu föreslagen art i samband med förordningens införande kunde komma till stånd genom försorg av vederbörande branschorganisation.

Förslaget angående taxirörelse

Svenska droskbilägareförbundet framhåller att förbundet rekommenderat sina medlemmar att använda dagbok och redovisningsblanketter, som i huvudsak innehåller uppgifter av den art och den omfattning, som förslaget till förordning innebär. Förbundet anser dock att den i 4 § tredje stycket föreskrivna skyldigheten att på körrapport ange arten av linjetrafik inte är av behovet påkallad. Ej heller anser förbundet det i 5 § andra punkten upptagna kravet att i beställningsjournal skall antecknas beställares namn och adress, tid för varje körnings början och slut samt från och till vilken plats körning utförts har reell betydelse för att erhålla den kontroll, som avses med förslaget till förordning. Förbundet tillägger.

För övrigt synes det inte förenligt med den service, som utövarna av taxirycket har att lämna allmänheten, att av en beställare kräva uppgift om namn och adress, innan körning verkställs. Sådana uppgifter torde för övrigt i flertalet fall vara omöjliga att erhålla. Vidare synes det inte erforderligt med dubbelnotering av genom taxameter utvisad total väglängd å körrapport och i beställningsjournal. Detta medför ett onödigt dubbelarbete. Förbundet föreslår därför att sista meningen i nämnda paragraf erhåller följande lydelse: Vid slutet av varje vecka skall i journalen antecknas av taxameter utvisad total väglängd, därest inte sådan anteckning redan skett på körrapport vid körning enligt taxametern.

Vidare anser förbundet att bestämmelsen i 6 §, att anteckning skall ske om den totala väglängd, som den med bilens hastighetsmätare kombinerade väglängdsmätaren utvisar, bör utgå. Bestämmelsen saknar enligt förbundets mening betydelse. Full överensstämmelse mellan taxameter och väglängdsmätare kan för övrigt av olika tekniska skäl inte ernås. Taxametern utvisar alltid den totala väglängd som bilen tillryggalägger.

Liknande synpunkter anförs av *Motorbranschens riksförbund*, *Svenska omnibusägareförbundet*, *Svenska lokaltrafikföreningen* och *Svenska lasttrafikbilägareförbundet*.

Hovrätten för Västra Sverige anser att definitionen i 1 § bör preciseras till att avse endast taxirörelse i vedertagen mening dvs. yrkesmässig beställningstrafik med personbil för personbefordran. Som konsekvens härav måste 4 § sista stycket och 5 § omarbetas. Körningar som där avses bör antecknas i körrapport. Därjämte kan en beställningsjournal föras över beställda körningar för vilka priset skall beräknas på annat sätt än enligt taxameter. Anteckningarna i beställningsboken torde dock kunna göras mindre utförliga, om körningen redovisas även i körrapporten.

Överståthållarämbetet framhåller att körrapporternas värde som kontrollmedel skulle öka i inte oväsentlig mån, om de i 4 § meddelade föreskrifterna kompletterades enligt följande.

1. Körrapport skall utskrivas med genomskriftskopia på »blockat» formulär.
2. Noteringarna i varje särskilt block må endast avse en och samma bil.
3. Formulären till körrapporter skall vara i förväg numrerade i löpande sifferföljd.
4. Originalet av körrapport förutsättes löpande uttas ur blocket som verifikation till de i kassaboken dag för dag noterade inkörssummorna, medan ett exemplar av kopian alltid skall kvarsitta i blockstammen.
5. Föraren av bilen skall med sin namnunderskrift bestyrka riktigheten av de på körrapport lämnade uppgifterna.

Enligt vad ämbetet inhämtat tillhandahåller droskägarnas lokala branschorganisation i Stockholm, Taxi trafikförening u. p. a., sedan ca ett år tillbaka via för medlemmarnas räkning särskilt organiserat inköpsorgan körrapportblock, som på ett undantag när — förarna förutsättes inte bestyrka rapporterna — anpassats till nämnda önskemål.

Ämbetet framhåller vidare att inte bara linjetrafik utan även beställningstrafik till s. k. uppgjort pris bör redovisas på körrapport. Ämbetet tillägger.

Upprätthålls kravet på sådan rapportering för alla förekommande typer av körningar, synes den uppenbara fördelen kunna vinnas, att droskägaren icke blott kan verifiera samtliga inkomster i sin rörelse utan att detta också kan ske på grundval av ett och samma primärmaterial. Det sagda utesluter naturligtvis inte, att beställningsjournal, som varit erforderlig för rörelsens behöriga bedrivande, får anses tillhöra de räkenskaphandlingar, som skall bevaras jämlikt de i 10 § av förordningen föreslagna bestämmelserna.

Det synes enligt ämbetet vidare lämpligt att i förordningen uttryckligen fastslås, att samtliga handlingar rörande köp och försäljning av rörelsen tillhöriga bilar bör bevaras till styrkande av de uppgifter, som lämnas på värdeminskningstabläer.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anser att körrapport — såsom i praktiken torde vara vanligt — jämväl bör innefatta uppgift om tidpunkt (klockslag) vid början och slut av varje körpass. Vidare bör i körrapport införas uppgift om längre avbrott i körpass. Hos de större lokala droskstationerna upprättas visserligen för viss bestämd tid (år eller del därav) gällande s. k. passlistor, innefattande uppgifter bl. a. om dygnets indelning i körpass samt om de körpass den enskilde droskägaren har att fullgöra. Avvikelse från passlistorna synes dock inte sällan förekomma, exempelvis vid stillestånd på grund av större reparationer, frivilliga byten av körpass droskägare emellan etc.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anser att föreskrift bör lämnas beträffande redovisningen av drickspengar.

Länsstyrelsen i Jämtlands län däremot anser det tveksamt huruvida uttryckligt stadgande om skyldighet att föra anteckningar om drickspengar

bör införas i den föreslagna förordningen, oavsett att drickspengar utgör en så betydande inkomstpost att särskilda anteckningar däröver skäligen borde föras. Vid företagna taxeringsrevisioner har nämligen framkommit att sådana anteckningar, som för övrigt påträffats blott hos enstaka droskägare, av skilda skäl befunnits vara från kontrollsynpunkt mindre tillfredsställande. Med hänsyn härtill och då anteckningar av detta slag torde vara främmande för det stora flertalet droskägare (liksom för hos dem anställda förare) torde inkomsten i fråga enligt länsstyrelsens mening liksom hittills för flertalet berörda skattskyldiga få beräknas på skönsmässig grund.

Länsstyrelsen i Blekinge län framhåller att bestämmelserna i 4 och 5 §§ inte behöver bli alltför betungande när det gäller större rörelser. Däremot kan det bli ett avsevärt utökat »skrivarbete» när det gäller mindre rörelser. Länsstyrelsen anför.

Vissa rent praktiska problem synes kunna uppstå för de mindre företagen bl. a. vid förandet av den i 5 § föreskrivna beställningsjournalen. Det synes nämligen önskvärt att denna ständigt finns tillgänglig i bostad eller på kontor, där beställningar mottas så att dessa fortlöpande kan noteras. Å andra sidan torde det nästan vara nödvändigt att journalen medförs i bilen för att övriga åligganden enligt 5 § skall kunna fullgöras. Man synes i dessa fall böra lämna den möjligheten öppen, att i journalen endast införs emottagna beställningar och att i stället körrapporterna utformas på så sätt att däri lämnas övriga föreskrivna uppgifter om ifrågavarande körningar.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anser att man har anledning räkna med att fullgörandet av räkningskapsskyldigheten i en del fall kan komma att ställa tämligen stora krav på den skattskyldige. Länsstyrelsen tillägger.

Med hänsyn till att ingen av de föreslagna räkningskapshandlingarna eller uppgifterna kan anses överflödig torde man emellertid få bortse härifrån. Det torde få ankomma på taxeringsmyndigheten att i den praktiska tillämpningen i möjligaste mån beakta inom branschen förekommande extrema förhållanden. Vid övervägandet av lagstiftningens lämplighet kan man för övrigt fastslå, att det särskilt för ifrågavarande kategori av rörelseidkare — som ofta figurerar i taxeringsprocessen — kommer att innebära en klar förmån att erhålla möjlighet att med i lag föreskrivna räkningskap kunna styrka riktigheten av avlämnade deklARATIONER. I förslaget bör inbyggas bestämmelse om anteckningsskyldighet beträffande uppburna drickspengar. Bestämmelsen bör vara så utformad att den även kan tillämpas av anställd personal.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län ifrågasätter om det är nödvändigt att föreskriva två olika redovisningshandlingar, körrapport och beställningsjournal. Vid räkningsgranskning hos droskägare anslutna till droskbilcentralen i Mariestad befanns att alla anteckningar om utförda körningar skett och kunnat ske i dagliga körrapporter.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län framhåller att det är angeläget att även de,

som bedriver yrkesmässig trafik för godsbefordran, blir föremål för liknande lagstiftning. Framför allt på landsbygden torde det även vara vanligt förekommande, att en rörelseidkare driver såväl lastbils- som personbilsåkeri.

Länsstyrelsen i Värmlands län anser att innehavare av taxirörelse även bör åläggas att föra anteckningar om bilens användning för eget bruk. Omfattningen av privatkörningen kan nämligen vara mycket olika. Länsstyrelsen anför.

För vissa rörelser på landsbygden är den egentliga taxikörningen av mycket ringa omfattning. Vederbörande kör skolskjutsar och använder i övrigt bilen huvudsakligen för privatkörning, vilken i sådana fall kan utgöra en betydande del av den totala körsträckan. I andra fall kan privatkörningen vara obetydlig. För att i detta avseende få en rätt avvägning mellan de olika taxi-innehavarna, bör vederbörande vid privatkörning anteckna mätarställning vid resans början och slut. Vid bedömning av förhållandet mellan redovisade intäkter och kostnaderna för drivmedel är det också av stort värde att uppgift finns om körsträckan för bilens användning för privat bruk.

Länsstyrelsen i Jämtlands län framhåller att sedan ett antal år tillbaka beräknas förmånen av bilens privata nyttjande regelmässigt för samtliga droskägare i länet till 500 kr., vilket värde så gott som undantagslöst accepterats av de skattskyldiga. Länsstyrelsen tillägger.

Det synes dock kunna ifrågasättas huruvida inte denna schablonberäkning i åtskilliga fall är för låg. Mot bakgrunden av det nu anförda får det anses angeläget att i förordningen meddelas närmare föreskrift rörande anteckningar till ledning för beräkning av värde på bilens privata nyttjande. Med hänsyn till att systemet över huvud taget förutsätter en tämligen långt gående anteckningsskyldighet lär inte kunna invändas, att skyldigheten att separat anteckna privat körning blir för betungande.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län anser att bestämmelserna framstår som onödigt rigorösa då det gäller en droskägare på landsbygden, som kör sin egen bil och tillämpar sin egen taxipolitik i konkurrens med andra droskägare och med privatbilisterna. För honom saknar taxameterens data och följaktligen även på dessa data grundade körrapporter i stort sett värde från kontrollsynpunkt. Länsstyrelsen säger sig ha övervägt någon form av dispensförfarande för dessa enmansföretag men inte funnit någon lämplig lösning. Vidare framhåller länsstyrelsen att föreskriften om att beställarens namn och adress skall uppges torde vålla praktiska svårigheter. På landsbygden torde beställningstrafik ofta vara den regelmässiga formen för droskrörelser. Den beställande allmänheten lär enligt länsstyrelsen knappast ha förståelse för sådant ingrepp i anonymitetsskyddet.

Liknande synpunkter anföras av *länsstyrelsen i Jämtlands län*. Enligt nämnda länsstyrelse synes böra övervägas huruvida inte bestämmelserna rörande beställningsjournal bör utformas på i huvudsak följande sätt. Note-

ringarna i journalen inskränks till att omfatta skolskjutsar och andra körningar åt det allmänna, förhandsbeställda resor åt slutna sällskap, körningar till och från flygplats och liknande.

Länsstyrelsen i Jämtlands län ifrågasätter om inte i förordningen bör stadgas skyldighet att i förteckningen rörande vederbörandes ekonomiska ställning tydligt hålla isär å ena sidan skulder, som avser bil och andra anläggningstillgångar, och å andra sidan skulder för reparationer, reservdelar o. dyl. Ett enkelt sätt att efterkomma ett stadgande av denna innebörd synes vara att hos leverantören hemställa att denne inte i viss accept eller på visst konto sammanför belopp, som från köparens synpunkt är av nu åsyftad olikartad karaktär.

Departementschefen

Enligt 20 § TF är den, som är skyldig avge deklaration eller annan uppgift till ledning för egen taxering eller uppgift till ledning för annans taxering, skyldig att även i skälig omfattning genom räkenskaper, anteckningar eller på annat lämpligt sätt sörja för att underlag finns för deklarations- eller uppgiftsskyldighetens fullgörande och för kontroll därav. Underlaget skall bevaras under sex år efter utgången av det kalenderår underlaget avser. I 121 § första stycket TF stadgas att den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosatt skyldigheten att sörja för och bevara underlag och som därigenom omöjliggjort eller allvarligt försvårat fullgörande av deklarations- eller uppgiftsskyldigheten eller kontroll därav kan dömas till dagsböter. Är fråga om uppsåtligt brott och är omständigheterna synnerligen försvårande kan straffet bli fängelse i högst sex månader.

Bestämmelserna i 20 och 121 §§ TF erhöll nuvarande lydelse genom beslut av 1961 års riksdag enligt förslag som framlades i prop. 1961:100. I propositionen framhöll jag att jag var övertygad om att det för särskilda yrkeskategorier var nödvändigt att föreskriva mera preciserade bestämmelser om vilka anteckningar m. m. som skulle föras. Dylika föreskrifter borde, liksom den nuvarande förordningen om bokföringsskyldighet för vissa jordbrukare, antas av Kungl. Maj:t och riksdag gemensamt. Bevillningsutskottet uttalade i sitt av riksdagen godkända utlåtande att den omständigheten att BL blev föremål för översyn inte borde hindra att, om så befanns ändamålsenligt, särskilda föreskrifter om räkenskapers förande meddelades i TF. Huruvida dessa senare borde inarbetas i BL var huvudsakligen en praktisk fråga till vilken ställning fick tas då utredningsarbetet slutförts. Självfallet borde, framhöll utskottet vidare — oavsett vilket system som slutgiltigt valdes — tillses att upplysning spreds om bestämmelsernas innebörd m. m.

Riksskattenämnden har nu utarbetat förslag till särskilda bokföringsregler för tandläkare, kreaturshandlare, pälsdjursuppfödare och dem som driver taxirörelse m. fl. Erfarenheten har visat att det för dessa yrkeskategorier är önskvärt från taxeringskontrollsynpunkt med mera preciserade regler angående anteckningsskyldighet m. m. Liknande bestämmelser bör emellertid gälla även för andra grupper skattskyldiga och riksskattenämnden kommer därför att utarbeta förslag till särskilda bokföringsregler för ytterligare kategorier skattskyldiga allteftersom behov av sådana regler visar sig föreligga.

De hittills överlämnade förslagen har i vanlig ordning remitterats för yttrande till olika myndigheter och näringsorganisationer. De föreslagna bestämmelserna har i princip tillstyrkts av det helt övervägande antalet remissinstanser. Behovet av sådana regler har vitsordats bl. a. från länsstyrelsernas sida. De remissinstanser som ställt sig avvisande till förslagen eller varit tveksamma om de nu bör genomföras har som skäl härför främst anfört att man först bör avvakta resultatet av den pågående översynen av BL.

För den som är bokföringsskyldig enligt BL och även för räkenskaper enligt lagens föreskrifter torde räkenskaperna i regel utgöra ett godtagbart underlag för taxeringskontrollen. I än högre grad bör detta bli fallet efter den översyn av BL som f. n. pågår och som skall ske med beaktande även av den funktion lagen skall fylla i skattehänseende. Då jag år 1961 uttalade mig för särskilda bokföringsregler för vissa yrkeskategorier avsåg jag därför inte sådana skattskyldiga på vilka BL och jordbruksbokföringsförordningen är tillämpliga.

De av riksskattenämnden föreslagna bestämmelserna avser emellertid såväl bokföringsskyldiga som icke bokföringsskyldiga. För de yrkeskategorier det nu gäller krävs för en effektiv taxeringskontroll att de skattskyldiga dels för vissa speciella böcker eller handlingar, dels upprättar inkomst- och utgiftsverifikationer på visst sätt. Bestämmelserna i nu gällande BL är inte till fyllest från taxeringskontrollsynpunkt. Det är, som Föreningen Auktoriserade revisorer påpekat, en allvarlig brist i vår nuvarande BL att den inte tillräckligt klart ställer krav på en tillfredsställande inkomstverifiering. Jag delar därför riksskattenämndens uppfattning att de speciella bokföringsreglerna i princip bör gälla såväl bokföringsskyldiga som icke bokföringsskyldiga skattskyldiga.

Såsom redan nämnts har flera remissinstanser ifrågasatt om inte resultatet av den pågående översynen av BL bör avvaktas innan speciella bokföringsregler i skattehänseende utfärdas för vissa yrkeskategorier. Man torde kunna förutsätta att en ny BL kommer att på ett helt annat sätt än den nuvarande tillgodose även fiskala intressen. Sannolikt kommer lagen att omfatta t. ex. alla privatpraktiserande tandläkare och ställa krav på inkomst- och utgiftsverifikationer vilka motsvarar de som riksskattenäm-

den uppställt i förslagen rörande kreaturshandlare och pälsdjursuppfödare. Det är därför inte osannolikt att de speciella bokföringsregler, varom nu är fråga, blir helt eller delvis överflödiga när den nya BL trätt i kraft. Eventuellt kan dessa regler då upphävas. Det kan kanske visa sig lämpligt att de från skattesympunkt erforderliga relativt fåtaliga föreskrifter, som inte täcks av den nya BL, meddelas av Kungl. Maj:t (eller myndighet under Kungl. Maj:t) som tillämpningsföreskrifter till BL.

Enligt vad jag inhämtat torde utredningen för översyn av bokföringslagen inte komma att avge sitt betänkande under innevarande år. Även om så blir fallet måste man räkna med att det tar flera år innan en ny BL kan träda i kraft. Med hänsyn till att alla åtgärder måste vidtas för att effektivisera taxeringskontrollen anser jag det inte försvarbart att dröja ytterligare med att införa de speciella bokföringsregler, om vilka nu är fråga, även om dessa regler kan komma att ersättas av liknande bestämmelser i den nya BL. Jag kan därför tillstyrka att de av riksskattenämnden utarbetade förslagen läggs till grund för lagstiftning.

Några remissinstanser har vänt sig mot att man skapar en flora av bokföringsregler som kan vara svår att överblicka för de skattskyldiga. Det synes dock, i varje fall i avbidan på den nya BL, lämpligt att de speciella bestämmelser, som skall gälla utöver nuvarande BL, utfärdas för varje yrkeskategori för sig. Bokföringsreglerna kan då utformas med särskild hänsyn till inom berörda kategorier förekommande problem. Den skattskyldige behöver ta del av endast de bestämmelser, som rör den yrkeskategori han tillhör. I regel torde därför inte vara något att vinna på att söka samarbeta de olika författningsförslagen. Ett undantag synes dock utgöra de förslag som avser kreaturshandlare m. fl. resp. pälsdjursuppfödare m. fl. Det gäller här i huvudsak skattskyldiga som driver handel med djur eller produkter av djur och det synes därför naturligt att samla dessa bestämmelser i en författning.

De olika författningarna synes böra utformas så att föreskrift i första hand lämnas om de speciella handlingar m. m., som inte omfattas av BL:s bestämmelser. Dessa föreskrifter gäller sålunda vid sidan av BL:s regler och berör alla skattskyldiga som tillhör ifrågavarande yrkeskategori oberoende av om de är bokföringsskyldiga eller ej. För inte bokföringsskyldiga bör därefter föreskrivas de grundnoteringsböcker m. m. som från taxeringsmässiga synpunkter framstår som ett nödvändigt minimum.

Jag delar den uppfattning som kommit till uttryck i flera remissyttrandet att straffbestämmelserna inte bör vara strängare än straffbestämmelserna i 121 § TF. Sistnämnda bestämmelser är tillämpliga på den som omöjliggjort eller allvarligt försvårat fullgörande av deklara-tions- eller upp-giftsskyldighet eller kontroll därav genom att inte sörja för och bevara underlag. Några särskilda straffbestämmelser behövs därför inte i nu ifrå-

gavarande förordningar. Frågan huruvida straffbestämmelserna i 121 § första stycket TF bör skärpas såsom riksåklagarämbetet ifrågasätter synes böra anstå i avvaktan på den översyn av skattestrafflagen som f. n. pågår. Såsom utredningen för översyn av bokföringslagen påpekat bör vidare i de nu aktuella författningarna utsägas att åsidosättande av föreskrifterna inte medför ansvar för bokföringsbrott enligt 11 kap. 5 § brottsbalken.

De av riksskattenämnden överlämnade förslagen har omarbetats inom finansdepartementet enligt de riktlinjer jag nu angett och med hänsyn till vad som framkommit vid remissbehandlingen. Beträffande detaljerna i de omarbetade förslagen får jag anföra följande.

Förslaget angående tandläkare

1—5 §§.

Förordningens bestämmelser omfattar inte den som upplåtit sin tandläkarpraktik i dess helhet till annan. En sådan person driver icke tandläkarpraktik. Det är i sådant fall arrendatorn som driver tandläkarpraktiken och som blir skyldig att föra räkenskaper enligt förordningen. Något särskilt stadgande härom synes inte erforderligt.

Någon uttrycklig skyldighet att föra tidsbeställningsbok har inte föreskrivits. Som riksskattenämnden framhållit måste tandläkarna alltid göra något slag av noteringar om tidsbeställning. Dessa anteckningar som vanligen görs i en särskild bok är som kammarrätten påpekat enligt gällande bestämmelser i TF att anse som underlag för deklarations- och uppgiftsskyldighetens fullgörande. De skola således bevaras i sex år och erinran härom har gjorts i 7 §.

Såsom Sveriges tandläkarförbund framhållit kan man tänka sig olika system för att få identifikation och korrespondens mellan dagbok och patientkort. Från skattesynpunkt är det av väsentlig betydelse att tandläkarna tillämpar ett enhetligt system. Att förse patienterna med nummer är, som medicinalstyrelsen framhåller, inte någon nyhet och kan inte medföra någon större arbetsbelastning. Det förhållandet att adressuppgifterna för patienterna och någon gång även namnen kan bli inaktuella på grund av adress- och namnändringar är snarast ett skäl för att åsätta patienterna nummer. Jag kan därför tillstyrka att bestämmelserna på denna punkt utformas enligt riksskattenämndens förslag.

Såsom medicinalstyrelsen och länsstyrelsen i Värmlands län framhållit är det lämpligt att anteckningarna rörande de odontologiska förhållandena och de ekonomiska mellanhavandena förs på samma kort. Någon uttrycklig föreskrift härom bör dock inte meddelas i förordningen.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har påpekat att det inte är ovanligt att tandläkare byter arbetsprestationer mot varor eller tjänster hos

andra näringsidkare. I sådana fall skall på patientkortet liksom även i dagboken givetvis antecknas det arvode behandlingen skulle ha betingat vid kontant betalning. Samtidigt bör antecknas på vad sätt likvid erhöles. I 3 § stadgas att på patientkort eller i patientbok skall antecknas samtliga ekonomiska mellanhavanden med patienter i anslutning till behandlingen. I 4 § har närmare angetts vilka noteringar som skall göras.

Såsom bl. a. överståthållarämbetet framhållit innebär de krav som nu ställts inte något väsentligt merarbete för den som redan tidigare lagt upp sin redovisning i enlighet med den rekommendation, som Sveriges tandläkarförbund gett sina medlemmar. För den som driver tandläkarpraktik i mycket stor omfattning och med många anställda tandläkare kan det möjligen vara vissa svårigheter att helt uppfylla de föreskrifter som lämnas i 3 och 4 §§. Det synes därför lämpligt att riksskattenämnden får befogenhet att medge undantag helt eller delvis från dessa bestämmelser om det kan konstateras att räkenskaperna ändock förs på ett från skattesynpunkt tillfredsställande sätt.

6 §.

Flertalet tandläkare torde inte vara bokföringsskyldiga enligt nu gällande BL. Bestämmelserna i 6 § gäller därför flertalet tandläkare. I likhet med bl. a. utredningen för översyn av bokföringslagen anser jag att man i de nu aktuella författningarna liksom i BL bör använda uttrycket dagbok i stället för kassabok. Den ändrade beteckningen innebär dock inte att man ställer större krav på denna bok än riksskattenämnden avsett. Inkomsterna skall — som Sveriges tandläkarförbund framhållit i sin skriftliga rekommendation till medlemmarna och som återgetts i det föregående — dagligen antecknas i dagboken. Detsamma gäller även utgifter i rörelsen. Då uppgift om patients betalning skall göras på patientkortet kan sådana inkomster under dagen antecknas i en post i dagboken med angivande av numren på de patienter från vilka betalning erhöles. Privata insättningar i och utlag ur rörelsen skall införas i dagboken den dag de verkställs.

Såsom länsstyrelsen i Blekinge län påpekat är det lämpligt att tandläkarna använder sig av en kolumnbokföring. Sveriges tandläkarförbund har utarbetat en sådan kassabok vilken torde användas av många tandläkare. Någon uttrycklig föreskrift om att sådan bok skall användas anser jag dock inte böra ges.

Förteckningen över tillgångar och skulder bör, såsom framhållits i flera remissyttranden, begränsas till att avse tillgångar och skulder i rörelsen vid utgången av varje räkenskapsår.

7 §.

Skyldigheten att bevara handlingar gäller givetvis alla handlingar som har betydelse för rörelsen även om de inte uttryckligen föreskrivits i förordningen t. ex. anteckningar om tidsbeställningar från patienter.

För icke bokföringsskyldig skattskyldig bör tiden för förvaring av handlingar inte utsträckas längre än som stadgas i 20 § TF. För den som har brutet räkenskapsår bör tiden räknas från utgången av det kalenderår, under vilket räkenskapsåret utgår. Det bör påpekas att sådan journal över patient, som föreskrivs i tandläkarinstruktionen, skall försvaras i tio år.

Såsom riksskattenämnden framhållit är inkomst av tandläkarpraktik att hänföra till inkomst av rörelse. Enligt KL:s bestämmelser skall inkomsten därför beräknas enligt bokföringsmässiga grunder. Det får ankomma på riksskattenämnden att ge vägledande anvisningar angående olika problem, t. ex. beträffande fordringar, som kan aktualiseras vid tandläkares taxering.

Förslaget angående handel med djur m. m.

1 och 2 §§.

Såsom jag tidigare framhållit synes förslagen beträffande kreaturshandlare m. fl. och pälsdjursuppfödare m. fl. lämpligen böra sammanföras i en författning. Det gäller här i huvudsak skattskyldiga som driver handel med djur och produkter av djur. Verksamheten torde ofta vara att anse som handel i BL:s mening. Åtskilliga skattskyldiga inom de i förslagen avsedda grupperna torde dock driva verksamheten på sådant sätt att BL inte är tillämplig eller det i vart fall är tveksamt om bokföringsskyldighet föreligger.

Erfarenheterna från taxeringskontrollen har visat att många av de skattskyldiga som omfattas av bestämmelserna inte har de inkomst- och utgiftsverifikationer, som är nödvändiga både för kontrollen av deras egen taxering och för att de skall kunna lämna föreskrivna kontrolluppgifter enligt 37 och 39 §§ TF och enligt kungörelsen den 9 december 1955 (nr 671) om skyldighet i vissa fall att avlämna kontrolluppgifter för inkomsttaxeringen. Det är därför nödvändigt att föreskrift lämnas om hur dylika verifikationer skall utfärdas.

Såsom framhållits i flera remissyttranden innebär förslaget för de större företagen i stort sett inte någon utvidgning av detaljredovisningen utöver vad som hittills tillämpats. Med hänsyn härtill skulle undantag från bestämmelserna inte vara erforderliga. Å andra sidan är bestämmelserna överflödiga för de större företagen, som har ett tillfredsställande redovisningssystem. Jag vill därför tillstyrka att bestämmelserna inte skall gälla sådan bokföringsskyldig rörelseidkare, som har inkomst- och utgiftsverifikationer likvärdiga med dem som föreslås i förordningen och förvarar dessa på betryggande sätt. Riksskattenämndens förslag kan sägas i princip innefatta motsvarande undantagsbestämmelse även om undantagsbestämmelsen enligt nämndens förslag formellt avser endast skyldigheten att ha inköps- och försäljningsnotor i blockstam.

3 och 4 §§.

Kravet på att inköpsnota skall upprättas bör som Sveriges grossistförbund framhållit begränsas till de fall, då köp sker från inhemsk uppfödare eller inhemsk producent eller inhemsk idkare av skogsbruk. Denna begränsning gäller dock inte pälsdjursuppfödarens inköp av foder åt pälsdjur.

Såsom överståthållarämbetet påpekat är enligt förslaget en detaljist skyldig att upprätta inköpsnota när han i en partihandelscentral köper från en säljare som även är producent av varan. Däremot föreligger det inte någon skyldighet enligt förordningen för säljaren, producenten, att utfärda försäljningsnota. Frånsett uppfödare av pälsdjur gäller förordningens bestämmelser endast rörelseidkare som både köper och säljer, dvs. driver handel med sådana varor som anges i 1 §. En trädgårdsmästare som odlar och säljer trädgårdsprodukter är sålunda inte skyldig att upprätta försäljningsnota enligt förordningen. En restaurangägare eller konditor som köper ägg direkt från producent och förbrukar dessa i sin rörelse omfattas inte heller av förordningens bestämmelser. De driver inte handel med ägg. I något undantagsfall kan möjligen skyldighet uppkomma för såväl säljare som köpare att upprätta nota. Principen synes böra vara den att försäljningsnota alltid skall upprättas. Inköpsnota behöver däremot inte upprättas om köparen antingen erhåller försäljningsnota från säljaren eller erhåller faktura eller kvitto från denne som upptar de uppgifter, vilka skall framgå av inköps- eller försäljningsnota. Har kontrakt angående viss affär utväxlats mellan parterna, vilket ofta sker när det gäller skogsprodukter, ersätter kontraktet såväl inköps- som försäljningsnota, om kontraktet innehåller de uppgifter som skall framgå av sådan nota.

Några remissinstanser har framhållit att säljaren bör teckna sin kvittens på den inköpsnota köparen upprättar. Det är givetvis önskvärt att så sker men uttrycklig föreskrift härom torde inte böra intas i förordningen. Det ligger i köparens eget intresse att ha kvitto i någon form från säljaren.

Från kontrollsynpunkt synes, som riksskattenämnden framhållit, knappast erforderligt att inköpsnotor upprättas när det gäller inköp av mjölk.

7 §.

Utredningen för översyn av bokföringslagen har ifrågasatt om det bör föreskrivas att notorna skall utgöra i blockstam fastsittande blad. Kravet på blockstam gäller genom undantagsbestämmelsen i 1 § inte för sådana företag, som har en fullgod verifiering av inköp och försäljningar samt en betryggande förvaring av dessa verifikationer. Det kan möjligen i några fall vara svårt för en skattskyldig att veta om undantagsbestämmelsen för hans del är tillämplig. Emellertid bör i sådana fall besked kunna erhållas från vederbörande taxeringsintendent eller från riksskattenämnden. När det gäller företag som inte är bokföringskyldiga, vilka är relativt många på

detta område, utgör kravet på att notorna skall utgöra i blockstam fastsittande blad en viss garanti för att verifikationerna förvaras på tillfredsställande sätt i ordnat skick. Detsamma gäller de bokföringsskyldiga företag som inte omfattas av undantagsbestämmelserna i 1 §.

I dagboken bör i förekommande fall för varje köp eller försäljning anges numret på inköps-, försäljnings- eller avräkningsnota.

8 §.

Den som inte är bokföringsskyldig skall föra dagbok över inkomster och utgifter i rörelsen samt beträffande insättningar i och uttag ur rörelsen. Sveriges hantverks- och industriorganisation har framhållit att mindre företag ofta inte har möjlighet att göra dagliga noteringar av affärshändelser i dagbok. Om allegat finns vid betalningstillfället för alla in- och utbetalningar och allegaten förvaras ordnade på ett betryggande sätt, kan bokföringen givetvis bli riktig även utan daglig bokföring. Har emellertid en sådan handling kommit bort kan en efteråt gjord konstruktion av bokföringen lätt bli felaktig. Endast daglig notering av inkomster och utgifter är en garanti mot sådana felaktigheter. Så länge BL föreskriver daglig notering i dagbok av affärshändelserna anser jag att motsvarande bestämmelse bör finnas i de bokföringsregler varom nu är fråga. För de rörelseidkare som inte är bokföringsskyldiga enligt BL torde affärstransaktionerna inte vara mer omfattande än att daglig notering av dessa är möjlig. Det får ankomma på utredningen för översyn av bokföringslagen att pröva om och i vad mån kravet på daglig notering i dagbok kan frångås när det gäller mindre företag.

I förteckningen över tillgångar och skulder bör lagret, som flera remissinstanser framhållit, uppdelas i poster. För varje post skall värde anges. Beträffande inventeringsvärdet för lagertillgångar bör i princip gälla samma regler som i förordningen den 27 maj 1955 (nr 257) om inventering av varulager vid inkomsttaxeringen. Det är således anskaffnings- eller produktionsvärdet som skall anges.

Även när det gäller nu ifrågavarande förordning får det ankomma på riksskattenämnden att vid behov ge vägledande anvisningar. Nämnden bör också i samråd med vederbörande branschorganisationer verka för att de skattskyldiga får kännedom om de nya bestämmelserna och även får de råd och anvisningar angående uppläggnings- och räkenskapsm. m. som kan vara erforderliga.

Förslaget angående taxirörelse

1—3 §§.

Flertalet av de skattskyldiga som berörs av denna förordning är inte bokföringsskyldiga enligt BL. Såsom framgår av yttrandet från Svenska droskbilägareförbundet har förbundet rekommenderat sina medlemmar att

använda dagbok och redovisningsblanketter av i huvudsak det slag som riksskattenämnden föreslår. Vid taxeringsrevisioner har emellertid konstaterats att många droskägare inte följt denna rekommendation. Det synes därför lämpligt att föreskriva skyldighet att föra från skattesynpunkt erforderliga räkenskapshandlingar.

I likhet med flera remissinstanser anser jag att alla slag av körningar bör antecknas i körrapport. Såsom länsstyrelsen i Jämtlands län framhållit bör tidpunkten för början och slutet av körpasset anges liksom även om avbrott skett i detsamma. Om priset för körning beräknats på annat sätt än enligt taxameter skall för varje körning anges tid då körningen började och slutade. Uppgift om beställarens namn och adress synes inte erforderlig.

Då rörelsen drivs utan anställd personal sker inte någon indelning i körpass. Det bör för sådana fall föreskrivas att körrapport inte får omfatta längre tid än ett dygn. Om rörelseidkaren för beställningsjournal kan körreporten i dylikt fall utgöra införingarna i journalen under ett dygn kompletterade med de ytterligare uppgifter som körreporten skall innehålla.

Om alla körningar redovisas i körrapport synes någon skyldighet att föra beställningsjournal inte behöva föreskrivas. Det är i första hand för taxirörelser i större städer och tätorter som bestämmelser är nödvändiga. I dessa fall gäller det huvudsakligen körningar enligt taxameter. Om beställningsjournal förs vid sidan av körreporter skall den givetvis bevaras på samma sätt som andra räkenskapshandlingar.

Såsom överståthållarämbetet framhållit kan det från kontrollsynpunkt vara önskvärt med ytterligare föreskrifter angående förandet av körreporter. Jag anser dock att förordningens bestämmelser i princip bör begränsas till vad som riksskattenämnden bedömt vara erforderligt. Detta hindrar inte att myndigheterna i samråd med branschorganisationerna kan verka för att körreporterna utformas på visst sätt.

I likhet med länsstyrelsen i Jämtlands län anser jag att någon föreskrift om anteckning av drickspengar inte bör intas i förordningen.

På körrapport bör vid varje månads utgång antecknas den totala väglängd, som den med bilens hastighetsmätare kombinerade väglängdmätaren utvisar. Detta är, som riksskattenämnden framhållit, nödvändigt för kontroll av att utbyte inte sker av taxameter.

4 §.

Som flera remissinstanser framhållit kan svårighet ofta föreligga att bedöma i vilken utsträckning bilen använts för privat bruk. Liksom beträffande drickspengar anser jag inte att anteckningsskyldighet i fråga om sådan körning bör föreskrivas. Det ligger dock i den skattskyldiges eget intresse att föra sådana anteckningar. Den uppgift som skall lämnas an-

gående den totalt körda väglängden ger jämfört med körrapporterna en viss vägledning för bedömningen av hur stor den privata körningen är.

Det är önskvärt att mindre taxirörelser använder sig av en kolumndagbok där omkostnaderna för droskrörelsen uppdelas i direkt anslutning till utgiftsrubriceringen på rörelsebilagan (formulär nr 7 a) i självdeklarationen. Detta underlättar deklaraionsarbetet för den skattskyldige. Det synes vara en uppgift för vederbörande branschorganisationer att utarbeta en sådan dagbok i samråd med riksskattenämnden.

7 §.

I denna liksom i de övriga förordningarna har intagits en bestämmelse om att närmare föreskrifter för tillämpningen av förordningen meddelas av Kungl. Maj:t. Det är emellertid inte sannolikt att dylika föreskrifter behöver utfärdas. Det får i första hand ankomma på riksskattenämnden att ge de vägledande anvisningar för tillämpningen som eventuellt kan visa sig önskvärda.

Bestämmelserna synes böra träda i kraft snarast möjligt. Ett visst rådrum bör dock ges de skattskyldiga att anpassa sig efter de nya reglerna och jag föreslår därför att de sätts i kraft den 1 september 1966.

Angående tillämpningen av 20 och 121 §§ TF

Det kan som riksskattenämnden framhållit i sin tidigare återgivna skrivelse inte godtas att den, som underlåtit att sörja för underlag för fullgörandet av deklaraions- och uppgiftsskyldigheten, skall komma i bättre läge ur åtalssynpunkt än den som väl skaffat sådant underlag men inte bevarat detsamma under den föreskrivna sexårsperioden. Jag föreslår därför att bestämmelserna i 20 § TF ändras så att även skyldigheten att sörja för underlaget kvarstår under hela sexårsperioden.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

1) *förordning om ändrad lydelse av 20 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623);*

2) *förordning om skyldighet för tandläkare att föra vissa räkenskaper som underlag för taxering;*

3) *förordning om skyldighet för pälsdjursuppfödare, kreaturshandlare m. fl. att föra vissa räkenskaper som underlag för taxering;*

4) *förordning om skyldighet för den som driver taxirörelse att föra vissa räkenskaper som underlag för taxering.*

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Hans Ohlsson

Riksskattenämndens förslag
till
Förordning
om skyldighet för vissa tandläkare att föra räkenskaper
såsom underlag för taxering

Häri genom förordnas som följer.

1 §.

Skattskyldig, som bedriver tandläkarpraktik, skall, därest inkomsten av verksamheten enligt kommunalskattelagens bestämmelser är att hänföra till inkomst av rörelse, såsom underlag för taxering föra räkenskaper för verksamheten på sätt i denna förordning stadgas.

Har innehavare av rörelse, som ovan avses, upplåtit driften därav i dess helhet till annan och är den senares inkomst av driften enligt kommunalskattelagens bestämmelser att hänföra till inkomst av rörelse, föreligger icke skyldighet för upplåtaren att föra räkenskaper enligt denna förordning.

Därest den skattskyldige är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen skall vad i denna förordning stadgas gälla utöver vad i nämnda lag föreskrives.

2 §.

Genom räkenskaperna skall lämnas redovisning såväl för rörelsens gång som för den skattskyldiges ekonomiska ställning vid rörelsens början och vid utgången av varje beskattningsår.

Till fullgörande härav skall den skattskyldige föra nedan angivna räkenskaper och anteckningar:

- a) kassabok upptagande inkomster och utgifter i verksamheten;
- b) tidsbeställningsbok upptagande tid för och namn å varje patient med vilken tidsöverenskommelse träffats;
- c) patientkort eller patientbok upptagande för varje patient namn, patientnummer och samtliga ekonomiska mellanhavanden med patienten i anslutning till behandling;
- d) förteckning i löpande följd över patienternas nummer samt namn och adresser; samt
- e) förteckning — i kassaboken eller i särskilt upplagd bok — över den skattskyldiges samtliga tillgångar och samtliga skulder.

3 §.

Införingar i de i 2 § angivna handlingarna skola göras med bläck, skrivmaskin, anilinpenna eller på annat varaktigt sätt. Radering får ej förekomma, ej heller får något av innehållet genom överstrykning eller annorledes göras oläsligt.

4 §.

Kassabok skall vara bunden och hava sidorna eller uppslagen numrerade i löpande sifferföljd. Tomma mellanrum må ej lämnas, där enligt gängse bokföringsregler införingar skola göras i löpande följd. Göres ändring i eller tillägg till införing, skall tillika riktigheten därav vitsordas och dagen för åtgärden utsättas. Ur kassabok må blad icke borttagas.

I kassaboken skola inkomster och utgifter införas dagligen post för post. Vid anteckning av likvider från patienter skall hänvisning ske till patientens nummer å patientkort eller i patientbok. Under iakttagande härav må inkomster under dagen av likartad beskaffenhet införas i en post.

I kassaboken skall i övrigt upplysning på klart och överskådligt sätt lämnas om omkostnaderna för verksamheten samt om vad den skattskyldige i penningar, varor eller eljest i verksamheten insatt eller därur uttagit.

5 §.

Tidsbeställningsbok skall vara bunden och antingen hava sidorna eller uppslagen numrerade i löpande sifferföljd eller vara tryckt i form av ett kalendarium. Ur tidsbeställningsbok må blad icke borttagas.

6 §.

Å patientkort eller i patientbok skall efter varje avslutad behandlingsperiod antecknas den fordran, som uppkommit på grund av behandlingen under perioden. Vidare skall där antecknas varje av patient erlagd betalning för behandling med angivande av betalningsdag samt erlagt belopp.

7 §.

I förteckning, varom i 2 § e) sägs, skola den skattskyldiges samtliga tillgångar och samtliga skulder såväl i som utom den ifrågavarande verksamheten specificeras och skall för varje post värde därå utsättas. Lösören, som icke ingå i verksamheten, må dock upptagas i en post. Borgenärens och gäldenärens namn och fullständiga postadresser skola antecknas. Tillgångar och skulder skola var för sig sammanräknas och skillnaden mellan slutsummorna utsättas.

8 §.

I 2 § omnämnda räkenskaper och anteckningar med tillhörande verifikationer skola av den skattskyldige förvaras i ordnat skick. Av den skattskyldige från tandtekniker eller annan leverantör av produkter för rörelsen erhållna särskilda följesedlar skola därvid hänföras till verifikationer. Samtliga handlingar skola bevaras under sex år efter utgången av det kalenderår handlingarna avse; dock att, där den skattskyldige är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen, vad i nämnda lag är stadgat angående tid för förvaring av räkenskapshandlingar skall gälla.

9 §.

Har någon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosatt skyldigheten att föra och bevara i denna förordning föreskrivna räkenskaper och anteckningar och har han därigenom omöjliggjort eller allvarligt försvårat fullgörande av deklara-tions- eller uppgiftsskyldighet eller kontroll därav, dömes till dagsböter. Föreligga vid uppsåtligt brott försvårande omständigheter, må till fängelse i högst sex månader dömas.

Brott, varom i denna paragraf sägs, må av åklagare åtalas allenast efter anmälan av taxeringsintendent.

10 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda de närmare föreskrifter som erfordras för tillämpningen av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1964.

I fråga om skattskyldig, som vid denna förordnings ikraftträdande bedriver verksamhet varom i förordningen sägs, skall vad i 2 § är stadgat om skyldighet att redovisa den ekonomiska ställningen vid rörelsens början i stället avse redovisning av ställningen vid tidpunkten för förordningens ikraftträdande. Skyldighet som nu sagts föreligger dock icke för skattskyldig, som redan före förordningens ikraftträdande fört räkenskaper för verksamheten och vars räkenskapsår icke sammanfaller med kalenderåret.

Riksskattenämndens förslag
till
Förordning
om skyldighet för den som bedriver verksamhet avseende köp och
försäljning av vissa husdjur, m. m. att föra räkenskaper såsom
underlag för taxering

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Skattskyldig, som bedriver verksamhet avseende köp och försäljning av nötkreatur, hästar, svin, får, getter eller fjäderfä; kött eller andra produkter av sådana djur eller från dem erhållna produkter;

andra jordbruksprodukter eller trädgårdsprodukter; eller avverkningsrätter, rundvirke, ved eller sågat, ej vidare bearbetat virke, skall därest inkomsten av verksamheten enligt kommunalskattelagens bestämmelser är att hänföra till inkomst av rörelse, såsom underlag för taxering föra räkenskaper för verksamheten på sätt i denna förordning stadgas. Sådan skyldighet föreligger dock endast om köp sker från uppfödare eller producent eller från idkare av skogsbruk.

Vad i föregående stycke sägs om produkter från djur skall icke gälla med avseende å mjölk.

Vad i förordningen är stadgat om köp och försäljning skall äga motsvarande tillämpning beträffande byte. Därest den skattskyldige är bokföringskyldig enligt bokföringslagen skall vad i denna förordning stadgas gälla utöver vad i nämnda lag föreskrives.

2 §.

Genom räkenskaperna skall lämnas redovisning såväl för rörelsens gång som för den skattskyldiges ekonomiska ställning vid rörelsens början och vid utgången av varje beskattningsår.

Till fullgörande härav skall den skattskyldige dels över rörelsens gång föra kassabok, upptagande inkomster och utgifter i rörelsen, dels ock över sin ekonomiska ställning upprätta och i kassaboken eller i särskilt härför upplagd bok införa förteckning över den skattskyldiges samtliga tillgångar och samtliga skulder.

Därest verksamheten är av större omfattning, bör den skattskyldige dessutom föra de övriga räkenskaper, som med hänsyn därtill erfordras, exempelvis växelbok och reskontra.

3 §.

Införingar i de i 2 § angivna handlingarna skola göras med bläck, skrivmaskin, anilinpenna eller på annat varaktigt sätt. Radering får ej förekomma, ej heller får något av innehållet genom överstrykning eller annorledes göras oläsligt.

4 §.

Vid köp, som i 1 § omnämnd skattskyldig verkställer av i samma paragraf omnämnda djur, varor eller avverkningsrätter, skall inköpsnota upprättas, dock endast där köpet skett från uppfödare eller producent eller från idkare av skogsbruk. Vid försäljning, som sådan skattskyldig verkställer av djur, varor eller avverkningsrätter som nyss sagts, skall försäljningsnota upprättas. Skyldighet att upprätta försäljningsnota föreligger dock ej med avseende å försäljningar över disk och liknande fall inom detaljhandeln.

Å inköps- eller försäljningsnota skall den skattskyldige angiva *dels* namn och fullständig postadress för säljare respektive köpare, *dels* myckenheten av och avtalad köpeskillning för de olika slag av djur, varor eller avverkningsrätter som köpet eller försäljningen avsett.

Har vid köp eller försäljning särskilt skriftligt kontrakt utväxlats mellan parterna och upptager kontraktet de i föregående stycke angivna uppgifterna, skall kontraktet anses som sådan nota varom i denna förordning sägs. Vad i förordningen stadgas angående notor skall äga motsvarande tillämpning med avseende å dylikt kontrakt.

5 §.

Notor, varom i 4 § sägs, skola upprättas såväl vid kontant- som kreditaffärer. Nota skall upprättas i minst två exemplar, varav minst ett exemplar skall behållas av den skattskyldige samt ett exemplar överlämnas till säljaren respektive köparen. De exemplar av inköps- respektive försäljningsnotor, som sålunda skola behållas av den skattskyldige, skola vara numrerade i löpande sifferföljd och utgöra i en blockstam fastsittande blad.

Stadgandet i föregående stycke att av den skattskyldige behållna notor skola utgöra i en blockstam fastsittande blad skall icke äga tillämpning i fall som avses i 4 § sista stycket, ej heller då den skattskyldige med hjälp av maskinbokföring eller eljest tillämpar ett redovisningssystem, som innebär fullgod verifiering av gjorda inköp och försäljningar samt betryggande förvaring av ifrågakvarande verifikationer.

6 §.

Kassaboken skall vara bunden och hava sidorna eller uppslagen numrerade i löpande sifferföljd. Tomma mellanrum må ej lämnas, där enligt gängse bokföringsregler införingar skola göras i löpande följd. Göres ändring i eller tillägg till införing, skall tillika riktigheten därav vitsordas och dagen för åtgärden utsättas. Ur kassabok må blad icke borttagas.

7 §.

I kassaboken skola affärshändelserna införas dagligen post för post. Affärshändelser under dagen av likartad beskaffenhet må dock införas i en post. I sådana fall skola de i posten ingående affärshändelserna vara antecknade i särskild för ändamålet upprättad bilaga, som må bestå av betryggande lösblads- eller kortsystem; och må därvid, om rörelsens art och om-

fång det påkallar, med införandet av gemensam post anstå till nästa söcken- dag.

I kassaboken eller bilagan skall för varje köp eller försäljning angivas inköps- respektive försäljningsnotas nummer.

I kassaboken skall i övrigt upplysning på klart och överskådligt sätt lämnas om omkostnaderna för rörelsen samt om vad den skattskyldige i penningar, varor eller eljest i rörelsen insatt eller därur uttagit.

8 §.

I förteckning, varom i 2 § sägs, skola den skattskyldiges samtliga tillgångar och samtliga skulder såväl i som utom den ifrågavarande verksamheten specificeras och för varje post skall värde därå utsättas. Lösören, som icke ingå i verksamheten, må dock upptagas i en post. Borgenärens och gäldenärens namn och fullständiga postadresser skola antecknas. I 1 § angivna djur, som utgöra lagertillgångar, skola upptagas med angivande av antal och värde för varje slag av djur. Tillgångar och skulder skola var för sig sammanräknas och skillnaden mellan slutsummorna utsättas.

9 §.

Inköps- och försäljningsnotor samt övriga verifikationer och handlingar, som hava samband med verksamheten, skola av den skattskyldige förvaras i ordnat skick. Samtliga räkenskapshandlingar skola bevaras under sex år efter utgången av det kalenderår handlingarna avse; dock att, där den skattskyldige är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen, vad i nämnda lag är stadgat angående tid för förvaring av räkenskapshandlingar skall gälla.

10 §.

Har någon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosatt skyldigheten att föra och bevara i denna förordning föreskrivna räkenskaper och har han därigenom omöjliggjort eller allvarligt försvårat fullgörande av deklara-tions- eller uppgiftsskyldighet eller kontroll därav, dömes till dagsböter. Föreligga vid uppsåtligt brott försvårande omständigheter, må till fängelse i högst sex månader dömas.

Brott, varom i denna paragraf sägs, må av åklagare åtalas allenast efter anmälan av taxeringsintendent.

11 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda de närmare föreskrifter som erfordras för tillämpningen av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1964.

I fråga om skattskyldig, som vid denna förordnings ikraftträdande bedriver verksamhet varom i förordningen sägs, skall vad i 2 § är stadgat om skyldighet att redovisa den ekonomiska ställningen vid rörelsens början i stället avse redovisning av ställningen vid tidpunkten för förordningens ikraftträdande. Skyldighet som nu sagts föreligger dock icke för skattskyldig, som redan före förordningens ikraftträdande fört räkenskaper för verksamheten och vars räkenskapsår icke sammanfaller med kalenderåret.

Riksskattenämndens förslag

till

Förordning

om skyldighet för den som bedriver verksamhet avseende uppfödning av pälsdjur m. m. att föra räkenskaper såsom underlag för taxering

Härigenom förordnas såsom följer.

1 §.

Skattskyldig, som bedriver verksamhet avseende uppfödning av pälsdjur och försäljning av sådana djur eller skinn, kroppar, kött eller fett av djuren (*pälsdjursuppfödare*), skall, därest inkomsten av verksamheten enligt kommunalskattelagens bestämmelser är att hänföra till inkomst av rörelse, såsom underlag för taxering föra räkenskaper för verksamheten på sätt i denna förordning stadgas.

Enahanda skyldighet åligger, under i första stycket angiven förutsättning, den som bedriver verksamhet, i vilken ingår köp och försäljning av pälsdjur eller skinn, kroppar, kött eller fett av sådana djur (*skinnuppköpare*) eller i vilken ingår förmedling av köp eller försäljningar, som nyss sagts, genom hållande av auktioner eller genom verksamhet såsom kommissionär eller annorledes.

Vad i förordningen är stadgat om köp och försäljning skall äga motsvarande tillämpning beträffande byte. Därest den skattskyldige är bokföringskyldig enligt bokföringslagen, skall vad i denna förordning stadgas gälla jämte vad i nämnda lag föreskrives.

2 §.

Genom räkenskaperna skall lämnas redovisning såväl för rörelsens gång som för den skattskyldiges ekonomiska ställning vid rörelsens början och vid utgången av varje beskattningsår.

Till fullgörande härav skall den skattskyldige dels över rörelsens gång föra kassabok, upptagande inkomster och utgifter i rörelsen, dels ock över sin ekonomiska ställning upprätta och i kassaboken eller i särskilt härför upplagd bok införa förteckning över sina samtliga tillgångar och samtliga skulder.

Därest rörelsen är av större omfattning, bör den skattskyldige dessutom föra de övriga räkenskaper, som med hänsyn därtill erfordras, såsom inköpsbok, försäljningsbok, växelbok och reskontra.

3 §.

Införingar i de i 2 § angivna handlingarna skola göras med bläck, skrivmaskin, anilinpenna eller på annat varaktigt sätt. Radering får ej förekom-

ma, ej heller får något av innehållet genom överstrykning eller annorledes göras oläsligt.

4 §.

Vid försäljning av pälsdjur eller skinn, kroppar, kött eller fett av sådana djur skall pälsdjursuppfödare upprätta försäljningsnota. Enahanda skyldighet föreligger för skinnuppköpare, dock icke med avseende å inom detaljhandel verkställda försäljningar över disk och liknande fall inom detaljhandel.

Då pälsdjursuppfödare sänder skinn till auktionsföretag för försäljning å auktion eller eljest sänder skinn till annan för försäljning genom dennes förmedling, skall pälsdjursuppfödaren i stället för försäljningsnota upprätta särskild förteckning över skinnen (*följesedel*). Enahanda skyldighet åligger skinnuppköpare.

5 §.

Auktionsföretag eller annan, som förmedlat försäljning av pälsdjur eller skinn av sådana djur, skall upprätta dels avräkningsnota att tillställas den, för vars räkning försäljningen skett, och dels försäljningsnota att tillställas köparen av pälsdjuren eller skinnen.

6 §.

Vid köp av fisk, fisk- eller köttavfall eller annat foder till pälsdjur skall pälsdjursuppfödare upprätta inköpsnota, därest icke köpet kan styrkas genom från säljaren erhållen faktura eller kvitto. Vid försäljning av sådant foder skall pälsdjursuppfödaren upprätta försäljningsnota.

7 §.

Å notor, varom i 4—6 §§ sägs, skola angivas dels namn och fullständig postadress för säljare respektive köpare, dels myckenheten och arten av de djur, skinn eller andra varor, som köpet eller försäljningen avsett, dels och avtalad köpeskillning. Sådana notor skola upprättas såväl vid kontant- som kreditaffärer. Å följesedel, varom i 4 § andra stycket sägs, skola angivas dels namn och fullständig postadress för pälsdjursuppfödaren eller skinnuppköparen respektive den, genom vars förmedling försäljning avses skola ske, dels myckenheten och arten av de skinn som insänts.

Nota respektive följesedel skall upprättas i minst två exemplar, original och kopia, varav minst ett exemplar skall behållas av upprättaren samt ett överlämnas till den, med vilken avtalet ingåtts, respektive till den genom vars förmedling försäljning avses skola ske. De exemplar av notor, som sålunda skola behållas av upprättaren, skola utgöra i en blockstam fastsittande blad. Samtliga exemplar av notor och följesedlar skola vara nummerade i löpande sifferföljd, varvid original och kopia skola ha samma nummer.

Stadgandet i föregående stycke att av upprättaren behållna notor skola utgöra i en blockstam fastsittande blad skall icke äga tillämpning i fall då upprättaren med hjälp av maskinbokföring eller eljest tillämpar ett redovisningssystem, som innebär fullgod verifiering av gjorda inköp och försäljningar samt betryggande förvaring av ifrågavarande verifikationer.

8 §.

Kassaboken skall vara bunden och hava sidorna eller uppslagen nummerade i löpande sifferföljd. Tomma mellanrum må ej lämnas, där enligt

gångse bokföringsregler införingar skola göras i löpande följd. Göres ändring i eller tillägg till införing, skall tillika riktigheten därav vitsordas och dagen för åtgärden utsättas. Ur kassabok må blad icke borttagas.

9 §.

I kassaboken skola affärshändelserna införas dagligen post för post. Affärshändelser under dagen av likartad beskaffenhet må dock införas i en post. I sådana fall skola de i posten ingående affärshändelserna vara antecknade i särskild för ändamålet upprättad bilaga, som må bestå av betryggande lösblads- eller kortsystem; och må därvid, om rörelsens art och omfång det påkallar, med införandet av gemensam post anstå till nästa söckendag.

I kassaboken eller bilagan skall för varje köp eller försäljning angivas inköps-, försäljnings- eller avräkningsnotas nummer.

I kassaboken skall i övrigt upplysning på klart och överskådligt sätt lämnas om omkostnaderna för rörelsen samt om vad den skattskyldige i penningar, varor eller eljest i rörelsen insatt eller därur uttagit.

10 §.

I förteckning, varom i 2 § sägs, skola den skattskyldiges samtliga tillgångar och samtliga skulder såväl i som utom den ifrågavarande rörelsen specificeras och för varje post skall värde därå utsättas. Lösören, som icke ingå i rörelsen, må dock upptagas i en post. Borgenärens och gäldenärens namn och fullständiga postadresser skola antecknas. Tillgångar och skulder skola var för sig sammanräknas och skillnaden mellan slutsummorna utsättas.

11 §.

Inköps-, försäljnings- och avräkningsnotor, följesedlar samt övriga verifikationer och handlingar, som hava samband med rörelsen, skola av den skattskyldige förvaras i ordnat skick. Samtliga räkenskapshandlingar skola bevaras under sex år efter utgången av det kalenderår handlingarna avse; dock att, där den skattskyldige är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen, vad i nämnda lag är stadgat angående tid för förvaring av räkenskapshandlingar skall gälla.

12 §.

Har någon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosatt skyldigheten att föra och bevara i denna förordning föreskrivna räkenskaper och handlingar och har han därigenom omöjliggjort eller allvarligt försvårat fullgörande av deklara-tions- eller uppgiftsskyldighet eller kontroll därav, dömes till dagsböter. Föreligga vid uppsåtligt brott försvårande omständigheter, må till fängelse i högst sex månader dömas.

Brott, varom i denna paragraf sägs, må av åklagare åtalas allenast efter anmälan av taxeringsintendent.

13 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den

I fråga om skattskyldig, som vid denna förordnings ikraftträdande bedriver verksamhet varom i förordningen sägs, skall vad i 2 § är stadgat om skyldighet att redovisa den ekonomiska ställningen vid rörelsens början i stället avse redovisning av ställningen vid tidpunkten för förordningens ikraftträdande. Skyldighet som nu sagts föreligger dock icke för skattskyldig, som redan före förordningens ikraftträdande fört räkenskaper för verksamheten och vars räkenskapsår icke sammanfaller med kalenderåret.

Riksskattenämndens förslag

till

Förordning**om skyldighet för den som bedriver yrkesmässig trafik med personbil för personbefordran (taxi-rörelse) att föra räkenskaper såsom underlag för taxering**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Skattskyldig, som bedriver yrkesmässig trafik med personbil för personbefordran (taxi-rörelse), skall såsom underlag för taxering föra räkenskaper för verksamheten på sätt i denna förordning stadgas.

Därest den skattskyldige är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen, skall vad i denna förordning stadgas gälla jämte vad i nämnda lag föreskrives.

2 §.

Genom räkenskaperna skall lämnas redovisning såväl för rörelsens gång som för den skattskyldiges ekonomiska ställning vid rörelsens början och vid utgången av varje beskattningsår.

Till fullgörande härav skall den skattskyldige dels över rörelsens gång föra kassabok, upptagande inkomster och utgifter i rörelsen, dels ock över sin ekonomiska ställning upprätta och i kassaboken eller i särskilt härför upplagd bok införa förteckning över sina samtliga tillgångar och samtliga skulder.

Därest rörelsen är av större omfattning, bör den skattskyldige dessutom föra de övriga räkenskaper, som med hänsyn därtill erfordras, exempelvis växelbok.

3 §.

Införingar i de i 2 § angivna handlingarna skola göras med bläck, skrivmaskin, anilinpenna eller på annat varaktigt sätt. Radering får ej förekomma, ej heller får något av innehållet genom överstrykning eller annorledes göras oläsligt.

4 §.

Såsom bilagor till kassaboken skola, med nedan i 5 § angivna undantag, föras körrapporter. Körrapport skall upprättas vid slutet av varje körpass. Körrapport skall alltid innehålla uppgift om namn å bilens förare, bilens registreringsnummer, datum för upprättande av rapporten samt uppgift om rapporten avser dag- eller nattpass.

När priset för körning beräknas enligt taxameter, skall körrapport innehålla uppgift om av taxametern utvisad total väglängd, betald väglängd,

antal tio-öringar och antal körturer dels vid början och dels vid slutet av varje körpass samt under passet inkört sammanlagt belopp för sådana körningar.

Beträffande körningar, som ske mellan vissa platser mot i förväg eller eljest särskilt bestämt belopp under sådana omständigheter att bestämmanderätten i fråga om bilens utnyttjande icke tillkommer viss trafikant eller vissa trafikanter gemensamt (s. k. linjetrafik), skall körrapporten jämväl innehålla uppgift om antalet dylika körningar och deras art samt om det för nämnda körningar inkörda beloppet.

5 §.

När priset för körning beräknas på annat sätt än enligt taxameter, såsom i fråga om beställda körningar till och från järnvägs- eller busstation eller liknande eller i fråga om körning av barn till och från skola enligt avtal med vederbörande kommun, skall för nämnda körningar i stället för i 4 § angiven körrapport fortlöpande föras beställningsjournal. I dylik journal skola angivas, förutom namn å bilens förare samt bilens registreringsnummer, jämväl beställares namn och adress, tid för varje körnings början och slut, från och till vilken plats körning utförts samt för körning uppburet belopp, där detta erhållits direkt i samband med körningen. Vid slutet av varje vecka skall i journalen antecknas av taxameter utvisad total väglängd, oberoende av huruvida sådan anteckning redan skett på körrapport vid körning enligt taxameter.

6 §.

Å körrapport och i beställningsjournal skall vid varje månads utgång lämnas uppgift om den totala väglängd, som den med bilens hastighetsmätare kombinerade väglängdmätaren utvisar.

7 §.

Kassaboken skall vara bunden och hava sidorna eller uppslagen nummerade i löpande sifferföljd. Tomma mellanrum må ej lämnas, där enligt gängse bokföringsregler införingar skola göras i löpande följd. Göres ändring i eller tillägg till införing, skall tillika riktigheten därav vitsordas och dagen för åtgärden utsättas. Ur kassabok må blad icke borttagas.

8 §.

I kassaboken skola affärshändelserna införas dagligen post för post. Affärshändelser under dagen av likartad beskaffenhet må dock införas i en post. I sådana fall skola de i posten ingående affärshändelserna vara antecknade i särskild för ändamålet upprättad bilaga, som må bestå av betryggande löslads- eller kortsystem; och må därvid, om rörelsens art och omfång det påkallar, med införandet av gemensam post anstå till nästa söckendag.

I kassaboken skall i övrigt upplysning på klart och överskådligt sätt lämnas om omkostnaderna för rörelsen samt om vad den skattskyldige i penningar, varor eller eljest i rörelsen insatt eller därur uttagit.

9 §.

I föteckning, varom i 2 § sägs, skola den skattskyldiges samtliga tillgångar och samtliga skulder såväl i som utom den ifrågavarande rörelsen

specificeras och för varje post skall värde därå utsättas. Lösören, som icke ingå i rörelsen, må dock upptagas i en post. Borgenärers och gäldenärers namn och fullständiga postadresser skola antecknas. Tillgångar och skulder skola var för sig sammanräknas och skillnaden mellan slutsummorna utsättas.

10 §.

Körrapporter, beställningsjournal samt övriga verifikationer och handlingar, som hava samband med rörelsen, skola av den skattskyldige förvaras i ordnat skick. Samtliga räkenskapshandlingar skola bevaras under sex år efter utgången av det kalenderår handlingarna avse; dock att, där den skattskyldige är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen, vad i nämnda lag är stadgat angående tid för förvaring av räkenskapshandlingar skall gälla.

11 §.

Har någon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosatt skyldigheten att föra och bevara i denna förordning föreskrivna räkenskaper och handlingar och har han därigenom omöjliggjort eller allvarligt försvårat fullgörande av deklarations- eller uppgiftsskyldighet eller kontroll därav, dömes till dagsböter. Föreligga vid uppsåtligt brott försvärande omständigheter, må till fängelse i högst sex månader dömas.

Brott, varom i denna paragraf sägs, må av åklagare åtalas allenast efter anmälan av taxeringsintendent.

12 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den

I fråga om skattskyldig, som vid denna förordnings ikraftträdande bedriver verksamhet varom i förordningen sägs, skall vad i 2 § är stadgat om skyldighet att redovisa den ekonomiska ställningen vid rörelsens början i stället avse redovisning av ställningen vid tidpunkten för förordningens ikraftträdande. Skyldighet som nu sagts föreligger dock icke för skattskyldig, som redan före förordningens ikraftträdande fört räkenskaper för verksamheten och vars räkenskapsår icke sammanfaller med kalenderåret.